

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra českého jazyka a literatury

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Typologie ženských charakterů v díle George R. R. Martina Píseň ledu a ohně
The Typology of Female Characters in George R. R. Martin's Series A Song
of Ice and Fire

Filip Válek

Vedoucí práce: PhDr. Lucie Zimová
Studijní program: Specializace v pedagogice
Studijní obor: Český jazyk se zaměřením na vzdělávání – Základy společenských
věd se zaměřením na vzdělávání

Odevzdáním této bakalářské práce na téma *Typologie ženských charakterů v díle George R. R. Martina Píseň ledu a ohně* potvrzují, že jsem ji vypracoval pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzují, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu a vytištěná varianta se shoduje s elektronickou variantou v SIS.

V Praze dne 27. června 2018

Filip Válek

Mé velké poděkování patří PhDr. Lucii Zimové za její příkladné vedení a mnohé podněty, které nasměrovaly mé aktivity správným směrem, k lepšímu pojetí typologie postav, všech možností a informací a také k hlubokému pochopení autorova odkazu.

ABSTRAKT

Tato studie se zabývá problematikou typologizace Martinových postav, které během své knižní cesty procházejí vývojem výrazně tříbícím jejich charakterové rysy, což nám dává možnost je zařadit k literárním typům. Pro pochopení výběru a typizace postav je nezbytná důsledná konfrontace s biografickými texty. Stručná biografie je naznačena v první kapitole. Ve druhé části jsou následně představeny základní principy, na kterých se tyto typologie zakládají. Práce se zabývá postavami, které jsou nejen ženskými hlavními charaktery knižní ságy, ale také prochází významným vývojem. V průběhu práce bylo vytyčeno šest nejvýraznějších ženských typů – manipulativní žena, matka, žena dychtící po trůnu, žena bořící vymykající se standardům, šílená žena a žena zmítaná osudem, která se mu vymaní. Každé této kategorii je věnována jedna kapitola se stručným uvedením problematiky a je zastoupena několika postavami, jež dané typologii odpovídají. Rovněž je zvažováno, jakým způsobem postavy v plnění daného typu postupují shodně a v jakém se liší. Jedná se o literární typy, které mohou mít platnost i v reálném světě a vyobrazují základní lidské vlastnosti, ačkoliv jsou zasazeny do zcela fikčního světa a velmi výrazně (až teatrálně) zvýrazněné. V závěru se práce věnuje shrnutí, jak spolu tyto typy souvisí, jejich spojení s reálným světem a celková role literárních typů jakožto spojení autora a čtenáře. Také je poukázáno na problematiku typologií vzhledem k velice subjektivní roli interpretace. Rovněž je zmíněna možnost uplatnění této tematiky v pedagogické praxi.

KLÍČOVÁ SLOVA

Typologie postav, literární typ, ženské literární postavy, George R. R. Martin, literární fantastika.

ABSTRACT

This thesis deals with the typology of Martin's characters, which, during their stories, undergo a development that significantly distinguishes their character traits, which gives us the opportunity to categorize them into literary types. A consistent confrontation with biographical texts is necessary to understand the selection and character typing. A brief biography is mentioned in the first chapter. The basic principles on which these typologies are based on are presented in the second chapter. This bachelor thesis deals not solely with the main female characters of the saga, but specifically with those undergoing a crucial character development. Six of the most prominent female types were determined – a manipulative woman, a mother, a woman desiring the throne, a woman not following the standards, a mad woman, and a woman controlled by the fate. Each category has its own chapter devoted to it with a brief introduction to the issue and is represented by several characters corresponding to the given typology. It is also considered how the characters proceed in the same way or how they differ following the characteristics of the given type. These are literary types that can be valid even in the real world and depict basic human qualities, although they are set in a completely fictional world and are fairly (almost theatrically) highlighted. In conclusion, the paper summarizes how these types are related together, their connection to the real world and the overall role of literary types as a connection between the author and the reader. Also, the issue of typologies is pointed out given the very subjective role of interpretation. The possibility of applying this subject in pedagogical practice is mentioned as well.

KEYWORDS

Character Typology, Literary Type, Female Literary Characters, George R. R. Martin, Literary Fantasy.

Obsah

Úvod	6
1 George R. R. Martin	8
1.1 Píseň ledu a ohně jako Martinovo Opus Magnum.....	9
2 Výběr postav pro vlastní typologii	11
3 Žena ovládající muže.....	14
3.1 Arianne jako Femme fatale Aryse Dubosrdcého	14
3.2 Melisandra – manipulace skrze boží předurčení?.....	16
4 Žena jako matka.....	20
4.1 Daenerys jako matka draků a nechtěných.....	21
4.2 Cersei jako matka pro své děti	24
4.3 Catelyn jako matka, která upřednostnila jedno dítě.....	26
5 Typ ženy toužící po trůnu.....	29
5.1 Cersei – lvice z Casterlyovy skály	29
5.2 Daenerys – dcera draka.....	32
6 Žena bořící zavedené standardy Západozemí.....	37
6.1 Brienne, ušlechtilý symbol rytířské ctnosti.....	38
6.2 Arya – dívka, která vždy byla více než lady.....	40
6.3 Aša a její „mužský“ úděl dědičky Ostrovů	43
7 Šílená žena.....	46
7.1 Cersei zmítaná paranoiou a šílenstvím	47
7.2 Catelyn a ztráta rozumu během smrti	49
8 Bezbranné postavy vymaňující se svému osudu	52
8.1 Sansa jako naivní a bezbranná oběť manipulací.....	53
8.2 Daenerys v době podřízení bratrovi.....	55
Závěr.....	58
Seznam použitých informačních zdrojů	61

Úvod

Žánru fantasy jsem podlehl skutečně dávno. Kouzelný svět s vysoce epickým dějem často se odehrávajícím v dobách připomínajících středověk, navíc v úžasných fikčních světech, mě oslovil a dá se říci, že jsem mu zcela oddán.

Opravdu obsáhlé dílo spisovatele George R. R. Martina na mě zapůsobilo nejen svou velkolepostí, ale hlavně postavami, které v něm Martin vytvořil. Četnost postav, která přesahuje stovky velice propracovaných charakterů, byla pro účely bakalářské práce ještě zúžena, a to pouze na ženské zástupkyně, které zapadají do zvolených typologií. Konkrétní hledání typů a vytváření typologií je složité samo o sobě, navíc pokud máme na talíři tak propracovaný fikční svět, jako je právě Martinova *Píseň ledu a ohně*. Zavádí nás do světa sužovaného válkou, neustálými boji a mocenskými machinacemi, co více – fantastického světa plného rytířů, cudných panen, magie, a dokonce i draků. A kdo lépe ve světě, kde vládnou muži, ve světě, kde jsou veškeré akce gradovány bojem, zvýrazní všechny možné typy lépe než právě žena, která stojí v pozadí a tuto situaci sleduje. Bylo tomu tak od pradávna, kdy heroičtí muži vyráželi na chrabré výpravy a zažívali dobrodružství plné odvahy, slávy a hrdinství, zatímco ženy byly pravými pozorovatelkami v pozadí. Protože jak se říká, muž je hlava, ale žena je krk, který s ní hýbe. Nemůžeme samozřejmě opomenout heroické ženy, protože i na ty v bakalářské práci přijde řada.

Cílem práce je lépe přiblížit osoby žen a jejich možné zařazení do typů a objasnit vývoj těchto postav v průřezu pěti dosud vydaných autorových knih. Tak získáme lepší náhled na to, jaké události vedly ženy k tomu, aby se staly tím, kým jsou. Vyhrazuji se proti tomu, že postava musí do daného typu spadat po celou dobu své existence. Postavy v Martinových dílech rozhodně nejsou postavami plošnými, naopak jsou ve velké míře plastické. O to je také složitější najít vhodný typ, do kterého postava spadá, proto není neobvyklé, že postava buďto spadá do více typů, nebo se dokonce z daného typu vymaní a stane se něčím více. Situaci plošných a plastických postav nám může pomoci lépe pochopit Dr. Peterka: „*Plastické postavy naproti tomu zobrazují také duševní události a procesy, na rozdíl od vnějších akcí obrácené dovnitř. Součástí tohoto diferencovaného vnitřního života postav jsou emocionální stavy, snění, rozvažování, vzpomínání apod.*“¹ Kromě autorova veledíla sestávajícího z dosud pěti vydaných knih z celkových sedmi a dalších dodatků týkajících

¹ Cit. dle: PETERKA, J. *Teorie literatury pro učitele*. Str. 222.

se jeho fantastického světa, jsem čerpal převážně z knihy doktora Josefa Peterky, *Teorie literatury pro učitele*, která mi dala nepředstavitelné množství informací o literatuře a všech jejích tajích. Důležitou roli následně sehráli především novější autoři, kteří se více zaměřují na žánr fantasy, který je, jak si dovolím říci, skutečně trvale na vzestupu a v době své nejvyšší slávy. Šlo především o Tzvetana Todorova a jeho *Úvod do fantastické literatury* a Seymoura Chartmana, autora studie *Příběh a diskurz – Narativní struktura v literatuře a filmu*. V praktické části následně velice významnou roli sehrály internetové zdroje, obzvláště interview s autorem, a dokonce autorův osobní blog.

1 George R. R. Martin

George R. R. Martin je spisovatel americké národnosti zaměřující se primárně na sci-fi a fantasy žánry. Narodil se 20. září 1948 v Bayonne v New Jersey.

Svůj vztah k fantastické a sci-fi literatuře pěstoval už od školního věku, kdy jako dítě toužil cestovat a vymanit se z nudného všedního života. Kvůli finanční situaci ovšem mohl cestovat pouze prostřednictvím vlastní představivosti. Už jako student střední školy Marist High School v Bayonne psal krátké povídkové útvary o všelijakých příšerách, které následně zpeněžoval u svých přátel. Napsal dokonce sérii děl o tajemném království, ve kterém žily želvy a už v této době se projevil jako spisovatel oplývající cynismem a jeho díla nabírala temný nádech – jeho fiktivní želvy často umíraly. Postupně se dopracoval k tomu, že se zabíjely pomocí intrik a lstí. To dalo předpoklad pro vznik jeho vůbec nejslavnější ságy – *Píseň ledu a ohně*, která je prakticky kompletně založena na intrikování o vládu nad Západozemím, ač jsou intriky často skryty pod rouškou bojů a válek.

Martina také silně ovlivnila komiksová tvorba nakladatelství Marvel. V roce 1965, ještě jako student výše zmíněné školy, získal svou první cenu – ocenění Alley Award, za svou povídku *Powerman vs The Blue Barrier*.

Po střední škole se rozhodl dále rozvíjet svůj talent a započal studium žurnalistiky na Northwestern University v Evanstonu. Během studia, v roce 1970, prodal jednu ze svých povídek, konkrétně povídku *Hero*, do časopisu *Galaxy*. Povídka byla opět inspirována superhrdinskou tematikou, kterou v něm zažehlo nakladatelství Marvel. Martin univerzitu zdárně absolvoval roku 1971 a stal se profesorem angličtiny a žurnalistiky, ale už v této době váhal nad dráhou spisovatele na plný úvazek. K tomu se však dostal až roku 1979, kdy získal ocenění v žánru sci-fi, a to vysoce prestižní cenu Hugo a Nebula, které obdržel za sbírku povídek *Písečníci* (obě ceny) a *Ve znamení kříže draka* (pouze cena Hugo). Cena Hugo však není jeho první, již v roce 1974 získal tuto cenu za povídkovou knihu *Píseň pro Lyu*. Další ocenění na sebe nenechalo dlouho čekat a Martin již v roce 1985 získává v pořadí druhou cenu Nebula za povídkový soubor *Portréty dětí*. Je také držitelem ocenění Brama Stokera či World Fantasy Award. Kromě obecných významných ocenění získal řadu cen právě za ságu *Píseň ledu a ohně*. Mezi ně patří například Ignotius Award za *Hru o trůny* z roku 2002, nominace na ceny Hugo a Locus v letech 2006 a 2012 (v roce 2012

získal cenu Hugo za knihu *Tanec s draky*), dále nespočet dalších větších či drobnějších nominací.²

1.1 Píseň ledu a ohně jako Martinovo Opus Magnum

Kdo by za vrchol Martinovy románové či přímo fantastické tvorby označil ságu *Píseň ledu a ohně*, nemohl by se mýlit. Ta se skládá zatím z pěti knih, a to *Hra o trůny* (*A Game of Thrones*) vydána roku 1996, *Střet králů* (*A Clash of Kings*) z roku 1999, *Bouře mečů* (*A Storm of Swords*) z roku 2000, *Hostina pro vrány* (*A Feast for Crows*) vydána roku 2005 a poslední *Tanec s draky* (*A Dance With Dragons*) z roku 2011. K celé sáze, která je předepisována jako sedmidílná, je nutné připočítat ještě zatím nevydané, avšak již pojmenované, tituly *Vichry zimy* (*The Winds of Winter*) a *Sen o jaru* (*A Dream of Spring*).

Celou ságu začal Martin tvořit roku 1991 a původně ji plánoval vydat jako třídílnou. Vzhledem ke svému nespoutanému tvůrčímu duchu, kdy stvořil stovky charakterů, desítky míst, stovky až tisíce let fiktivní historie a po tolika letech práce se nelze divit tomu, že se nakonec vyjádřil, že sága bude sedmidílná. Jelikož ale zbývající díly stále aktivně píše, není zcela jisté, zda se výsledný počet ještě nenavýší. Podobná věc se totiž stala i u dílů *Hostina pro vrány* a *Tanec s draky*, které měly původně vyjít jako jediné vydání, ale vzhledem k jejich obsáhlosti ho však Martin rozdělil do dvou knih. Konečné datum dokončení celé ságy zůstává ve hvězdách a sám Martin nikdy nepředepisuje konkrétní termíny, a naopak si pro psaní a vydání knih nechává velký prostor a soukromí.

Nicméně nedokončená sága si našla miliony fanoušků po celém světě a patří k nejprodávanějším ságám posledního desetiletí. Její popularitu silně pozdvihl i seriál *Hra o trůny* (*A Game of Thrones*), který v roce 2011, pod dohledem samotného Martina, začala natáčet a vysílat televizní stanice HBO. Knižní verze v České republice vydávalo nakladatelství Talpress, v roce 2017 však pozbylo autorských práv a kompletní reedice s novým překladem se chopilo nakladatelství Argo.

² MARTIN, George R. R. Awards and Honors. In: *George R. R. Martin: Website of author George R. R. Martin* [online].

Není sporu, že sága *Píseň ledu a ohně* je dozajista velkolepé dílo, stejně epické a originální, jako i výdělečné. Nevyhnulo se tedy i mnoha prequelům, spin-offům a jiným adaptacím.

- Mezi ty, jejichž autorem je přímo Martin, patří například kniha pro děti *Ledový drak* (*The Ice Dragon*), která vznikla již roku 1980 a jedná se o pohádku, která se následně vypráví i v sáze. Nemá však s dějem žádné spojení a dá se označit jako fikce ve fikci.
- Asi nejvýraznějším prequelovým dílem je kronika *Svět ledu a ohně* (*The World of Ice & Fire: The Untold History of Westeros and the Game of Thrones*) vydaná v roce 2014. Jedná se o encyklopedické dílo, ve kterém se čtenář dovídá historii, geografii, mytologii a další aspekty celého fiktivního světa ledu a ohně až do začátku ságy.
- Za zmínku stojí i spin-offová série novel o rytíři Duncanovi a jeho panošovi Eggovi. Ta se skládá z novel *Potulný rytíř* (*The Hedge Knight*) z roku 1998, *Přísežný meč* (*The Sworn Sword*) z roku 2003 a zatím poslední *Tajemný rytíř* (*The Mystery Knight*) z roku 2010. Společně byly všechny tři sjednoceny do sbírky *Rytíř sedmi království* (*A Knight of the Seven Kingdoms*) v roce 2014. Děj těchto tří novel se odehrává cca 100 let před ságou.
- Jednu z méně významnějších knih představuje sbírka *Mudrosloví urozeného pána Tyriona z Lannisterů* (*The Wit and Wisdom of Tyrion Lannister*) z roku 2013, která je však pouze sbírkou citací postavy Tyriona Lannistera, a ačkoliv je prezentována jako kniha jeho „neotřelých myšlenek a názorů“, nemá na recepci ságy žádný vliv.
- Existuje rovněž množství odkazů na ságu v jiných dílech, nejčastěji příběhy z historie Martinova fikčního světa. Krátké povídky ze světa ledu a ohně obsahují například díla *Darebáci* (*Rogues*) 2014 nebo *Nebezpečné ženy* (*Dangerous Women*) již z roku 2013.

2 Výběr postav pro vlastní typologii

Pro potřeby práce se nejlépe hodily právě ženské charaktery, protože jejich rysy jsou popsány opravdu bohatě. Na rozdíl od mužů mají mnohem více prozkoumanou psychiku a jejich vývoj je výraznější. V sáze ovšem existuje na stovky ženských charakterů, základním kritériem se tedy stalo dělení na hlavní a vedlejší postavy, „*Hlavní postava se nazývá též protagonista nebo hrdina*“³, kdy došlo k dalšímu protřídění na postavy vypravěčů ve svých kapitolách a nevyprávějící postavy. Autor využívá vypravěče reflektora. „*Zakládá se na kombinaci externí pozice a jazykové er-formy s vnitřní fokalizací (subjektivizovaná er-forma, zejména technika proudu vědomí). Reflektor, podobně jako personální vypravěč vnímá, hodnotí a prezentuje události z vnitřní perspektivy konkrétní postavy, vlivem překvapivé er-formy však zároveň signalizuje odstup od příběhu, postrádá adresáta.*“⁴

Základním rysem práce je nebrat postavy pouze jako znaky na papíře, nýbrž vžít se do myšlenkových pochodů, do děje a prakticky si postavy představit jako živé bytosti, jejichž život pozorujeme. Proto také následně nabývají platnosti typů, které můžeme nalézt i v reálném světě. „*Životaschopná teorie postavy by si měla uchovat otevřenost a zacházet s postavami jako s autonomními bytostmi, nikoli jen jako s funkcemi děje.*“⁵ Následně by mělo dojít k rekonstrukci postavy nejen na základě původní konstrukce vytvořené autorem, ale skrze diskurz této práce. Práce a identifikace s postavami se ovšem stává postupně čím dál více složitou. Ostatně jak shrnuje Todorov: „*Proto první a druhá četba fantastické povídky vyvolává velmi odlišné dojmy (mnohem více, než u jiného typu vyprávění); při druhé četbě už identifikace vlastně není možná, četba se nevyhnutelně stává metačetbou: zaznamenáváme postupy fantastična, místo abychom podléhali jeho kouzlům.*“⁶ Nicméně takový postup se může stát i výhodou, protože si zachováváme dojmy z prvního čtení a identifikace s postavou, a zároveň nahlížíme na dílo jako na konstrukt a vidíme do něj.

Samotná typologie je vystavěna na základních charakterových rysech, které postavy vykazují a naplňují svými činy. Jedná se především o všeobecně platné typy, se kterými se setkáváme na denním pořádku i v našem světě. Jejich naplnění a cesta k němu je však

³ Cit. dle: PETERKA, J. *Teorie literatury pro učitele*. Str. 218.

⁴ Cit. dle: Tamtéž, str. 213.

⁵ Cit. dle: CHARTMAN, S. *Příběh a diskurs: Narativní struktura v literatuře a filmu*. Str. 125.

⁶ Cit. dle: TODOROV, T. *Úvod do fantastické literatury*. Str. 78.

přísně ohraničena možnostmi fantastického světa George R. R. Martina. Typy se občas mohou zdát nadinterpretovány, to je zapříčiněno hlavně tím, že postavy samotné o plnění toho typu netuší, ne vždy se chovají v jeho mezích a často typ přerůstají, nebo z něj vystupují a následně se zase vrací. Dochází rovněž ke komparaci různých postav u stejného typu. Pestrá psychická vykreslenost postav totiž dovoluje, aby byl jeden literární typ pojímám z různých stran a různými způsoby. Některé typy mohou zdánlivě být podobné, ovšem každý má svá určitá specifika. Např. typ manipulativní ženy by mohl mít podobné rysy jako typ ženy toužící být královnou. Nutné je však vyčlenění konkrétního cíle – u ženy královny je to samotná touha po tomto titulu, u manipulativní ženy je to touha po moci a vlivu (titul královny by mohl spadat do jeho podmnožiny, přesto je ale natolik výrazný a vykazují ho i nemanipulativní postavy, že ho pro účely práce vytyčím jako samostatný typ). Typ matky se vyznačuje existencí reálného či pomyslného dítěte, a také dvojí podstatou tohoto vztahu. U ostatních typů počínaje šílenou ženou, obětí manipulací vymaňující se osudu a ženou bořící stereotypy konče, jsou cíle zřejmé.

Domnívám se, že všechny Martinovy postavy jsou psychologicky výrazně individualizované charaktery, které jsou determinovány drsným fantastickým prostředím. Míra jejich propracovanosti je vskutku ctnostná a autorův styl psaní, ve kterém můžeme nahlédnout nejen do pozadí příběhů prostřednictvím vypravěče reflektora, ale navíc nás nechává nahlédnout do myšlenkových pochodů postav. To nám dovoluje postavy mnohem více poznat, ztotožnit se s nimi a prožívat jejich osudy. Ostatně jak se k této problematice vyjadřuje Chartman: „*Velké plastické postavy se zdají být vlastně nevyčerpatelným zdrojem úvah. A dokonce si je můžeme spíše než jako oddělené objekty pamatovat jako živé osoby, s nimiž (nebo jimiž) jsme žili.*“⁷ Výhodu tohoto typu vypravěče spatřuje i Todorov: „*...první osoba vypravěče je osobou, která nejsnadněji umožňuje čtenáři ztotožnit se s postavou, poněvadž, jak víme, zájmeno „já“ patří všem. Kromě toho, aby byla tato identifikace usnadněna, vypravěčem bude „průměrný člověk“, v němž se může každý (nebo téměř každý) čtenář poznat. Takto pronikáme tím nejpříjemnějším možným způsobem do fantastického světa.*“⁸

K samotnému pojmu typizace postav se pojí určité vlastnosti, které postavě propůjčují schopnost tvořit typ. „*Za literární typy se se považují postavy s výraznou a v tradici*

⁷ Cit. dle: CHARTMAN, S. *Příběh a diskurs: Narativní struktura v literatuře a filmu*. Str. 138.

⁸ Cit. dle: TODOROV, T. *Úvod do fantastické literatury*. Str. 73, 74.

*ustálenou rolí, zpravidla příznačné pro určitý literární žánr nebo směr.*⁹ Přiblížit typizaci můžeme následovně: *„Typizace, příznačná pro klasický realistický román buržoasního věku, modeluje postavy jako zástupce lidských množin.“*¹⁰ Využíváme k tomu mnoho ukazatelů, díky kterým daný typ vytvoříme. *„Do popředí přitom vystupují jak rysy psychologické (charakter, věk, pohlaví, světonázor), tak sociální (pozice v hierarchii, profese, rodinný stav), průměrnost nebo naopak výjimečnost.“*¹¹ A upřímně řečeno, ženské postavy v dílech George R. R. Martina skutečně výjimečné jsou.

⁹ Cit. dle: PETERKA, J. *Teorie literatury pro učitele*. Str. 223.

¹⁰ Cit. dle: Tamtéž, str. 224.

¹¹ Cit. dle: Tamtéž, str. 223.

3 Žena ovládající muže

Bylo by zvláštní věnovat se jako první jinému typu než právě ženě manipulátorce. Celá sága George R. R. Martina je věnována tomuto tématu: boji o postavení, o vliv, o moc, a o to vůbec nejhlavnější, o prosazení své vůle a dosažení svých cílů. Ačkoliv jsou tyto manipulace a intriky často skryty pod hávem do očí bijících válek a bojů, jsou hlavním hybným motivem celého díla. Ostatně se můžeme zamyslet a pousmát nad interpretací názvu první knihy, tedy Hry o trůny, která nám přímo říká, že se nemáme zaměřovat na epické souboje a bitvy, ale máme si více všimnout těchto manipulativních intrikánských her, které jsou skutečně na denním pořádku (ač ne vždy o trůn). A doufejme, že to nevyzní příliš citově zabarveně, ostatně já osobně to vnímám jako pochvalu, ale kdo je v takových psychických hrách lepší než právě ženy?

Nutno podotknout, že takové manipulativní tendence musíme poměrně přísně vázat na vědomé jednání. A to skutečně výrazně uvědomělé, vyžadující vysokou míru intelektu a invence. Vyznačuje se svou účelností a prospěšností pro svého konatele. Nemůžeme ovšem nutně říci, že je to chování nějak zlé či špatné, ne vždy musí někomu být ublíženo, nicméně rozhodně můžeme takové chování označit za prospěchářské a bezohledné. Postavy George R. R. Martina se často během manipulací snaží na svou stranu dostat jiné postavy (ženy samozřejmě hlavně slabé muže), které potom využívají pro své cíle. Často je tato vychytralost a užitkovost provázena opovržením manipulátorky a prakticky vzato je jedno, jestli její loutka zemře nebo ne. I když se tyto postavy navenek chovají mile a nevinně, jejich myšlenkové pochody doslova šrotují nad možnostmi, které se nalézají kolem nich. Do této kategorie jsem zařadil tři ženy, které podle mě tento typ nejlépe vystihují a nejvýrazněji manipulují svými oběťmi – Cersei Lannister, Arianne Martell a Melisandra z Ašáje. Ty si dokážou muže omotat doslova okolo prstu.

3.1 Arianne jako Femme fatale Aryse Dubosrdcého

Arianne Martell je nejstarší dcera prince Dorana Martella a dědička dornského trůnu. Stejně jako většina obyvatel Dorne se etnicky řadí ke kultuře snědých lidí zvyklých na život v pouštích. Poprvé se s ní můžeme setkat ve čtvrtém díle ságy – *Hostina pro vrány*, zmínky o ní jsou však patrné již od prvního dílu.

Spolu s Arianne otevřel autor asi nejvýraznější femme fatale charakter celé ságy. V její postavě vyobrazuje krásu a temperament obyvatel jihu a představuje jakousi exotickou okouzlenost tímto etnikem. Nelze říci, že by Arianne byla zkažená nebo špatná, nicméně je to již vospělá žena, leč neplnoletá, nicméně na to se v Martinově světě neklade zvýšený důraz. Důležité jsou zkušenosti, převážně sexuální, kterých zasadil autor do vínku Arianne celou řadu. V přelétavé princezně, která si ráda pohrává s muži a nebojí se vzít si, co se jí líbí, se zároveň snoubí věrnost rodině, ale také ambice dosáhnout svých cílů přes jakékoliv překážky. Arianne například cítí silnou touhu vykonat pomstu za svého zavražděného strýce, pro své sestřenice má až přemrštěnou slabost a nevdá jí ani, kdyby byly nevěrné s jejím milencem. Na druhou stranu je ale ochotna uvěznit svého otce a v honbě za trůnem jako výraznou konkurenci vnímá mladšího bratra Quentyna a cítí k němu silnou zášť. Situace je ještě komplikovanější, protože se nacházíme v prostoru, kde se i dívka může stát dědicem, na rozdíl od jiných oblastí Západozemí. Tím autor zastřešuje Arianniny ambice a světlí tak prostředky k dosažení jejího vysněného postavení.

„Vidíš tamtu bílou, Quentyne? To je Nymeriina hvězda, jasně planoucí, a ten mléčně bílý pás za ní, to je deset tisíc jejich lodí. Zářila stejně jasně jako kterýkoli muž, a stejně jasně vzplanu i já. Neokradeš mne o moje dědičné právo!“¹²

Největší ukázkou Arianniných manipulací a také její nejtragičtější obětí můžeme spatřit v osobě Aryse Dubosrdckého. Jejich milostný příběh nese prvky zakázané lásky, když je Arianne, jako vysoko postavená dědička Dorne, předurčena k výhodnému strategickému sňatku. Na druhé straně Arys, jako řadový člen nižšího rodu, předně také jako člen Královské gardy, je v celibátní přísaze a nesmí pojmout za manželku ženu. Přesto ovšem autor jejich vztah rozvíjí a my opět můžeme vidět mužskou slabost, která dily George R. R. Martina přímo rezonuje. Tento koncept zakázané lásky ovšem narušuje fakt, že Arianne k rytíři lásku necítí, spíše se jedná o pocity chťice a žárlivosti, ale bystrý čtenář ihned pochopí, že jejich „vzájemná“ láska je výrazně nerovná.

Arianne Arysem manipuluje, aby dosáhla svých cílů, a tím hlavním je výše zmíněná pomsta za zavražděného strýce, a s tím související vyvolání války mezi rodem Martellů a Lannisterů. Ostatně takové rebelie nejsou v celé sáze nic zvláštního. Ovšem v tuto chvíli dává autor Arianne do rukávu velký trumf. Sbližuje ji s Myrcellou Baratheon, se kterou

¹² Cit. dle: MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Hostina pro vrány*. Str. 356.

Arianne rovněž manipuluje a chce ji dle dorského práva dosadit na trůn. Můžeme zde vidět další skutečnost typickou nejen pro Martinův svět, ale i pro nás, a to tu, že každý národ prosazuje své právo, ačkoliv jinde mají odlišné. To se projevuje slepou snahou o dosazení ženské dědičky na trůn, přestože zbytek Západozemí upřednostňuje muže. Arys Dubosrdecký je jako ochránce Myrcelly a milenec Arianne nejlepším prostředkem k dosažení Ariannina snažení. Do hry je totiž postaven i motiv zoufalství, kdy Arys tuší, že milenecký poměr s princeznou je špatný a proti jeho přísaze, nedokáže však přestat, je fanaticky zamilován.

„Ser Arys klesl na koleno. „Myrcella je starší a lépe uzpůsobená vládnout. Kdo bude bránit její práva, když ne její Královská garda? Můj meč, můj život, moje čest, to všechno náleží jí... a tobě, potěšení mého srdce. Přísahám, že tě žádný muž neokrade o tvé prvorozené právo, dokud budu mít sílu, abych uzvedl tento meč. Co ode mne žádáš?“
„Všechno.“ Poklekla, aby ho políbila na rty. všechno, moje láska, moje opravdová láska, moje sladká láska, nyní a navždy. Ale nejdříve chci...“ „Požádej o to a je to tvé.“
„...Myrcellu.“¹³

Katastrofální zvrát nastává, když se plány Arianne dají do pochodu a Arys je zabit během přesunu Myrcelly. Tím se naplňuje pozice Arianne jako femme fatale, protože je muži, s nímž manipulovala, osudnou. Osudná je i princezně Myrcelle, která je vážně zraněna a znetvořena. Po tomto debaklu dochází k jejímu uvěznění a odstavení. Přemítá o svých činech, ale stále v ní nedokážeme spatřit patřičnou lítost za smrt Aryse. Pravá role Arianne se nám ale vyjeví až později, když je povolána, aby dále manipulovala s Myrcellou – její manipulativní sklony jsou očividně všem dobře známy, včetně jejího otce. Autor z Arianne dělá důležitou figurku jeho her, později se totiž má stát ženou možného budoucího krále, Aegona VI. Targaryena. Využije i na něj Arianne své manipulativní schopnosti a pomůže tak nejen své rodině, ale i sama sobě k dosažení trůnu?

3.2 Melisandra – manipulace skrze boží předurčení?

Autor uvádí Melisandru do děje jako vysoce tajemnou postavu. Pro fantastické světy je tradiční využít magii a různé kouzelné prvky a motivy, to však Martin ve své sáze velmi

¹³ Cit. dle: Tamtéž, str. 238.

omezuje. Magie je okázalá, vzácná a přístup k ní má jen omezené množství lidí. A právě takovým člověkem je Melisandra z Ašáje, kněžka rudého boha, Pána světla, R'hllora. Tím autor do děje přináší nádech mystična a představuje nám propracované fiktivní náboženství. V kontextu mnou vytyčeného typu se Melisandra stává členkou dvora Stannise Baratheona. Dochází tak ke střetu dvou světů – přízemní a přehnaně řádný Stannis Baratheon, a proti němu fanatická uctíváčka, která je pro dobro svého náboženství schopna udělat kde co. Autor musel pro spojení těchto postav využít důvěryhodný motiv, a toho dosáhl prostřednictvím manipulativních rysů Melisandry. Ta přichází s proroctvím, kterému Stannis věří, nebo spíše chce věřit.

„Až bude rudá hvězda krvácet a na svět sestoupí temnota, Azor Ahai bude znovuzrozen uprostřed kouře a soli, aby probudil draky z kamene. Krvácející hvězda přišla a odešla a Dračí kámen je místem kouře a soli. Stannis Baratheon je znovuzrozený Azor Ahai.“¹⁴

Stává se poslušnou figurkou jejich her. Melisandra mu na oplátku dává jistotu úspěchu v podobě nejistých proroctví a děsivými způsoby získává poslušnost Stannisových věrných. Autor zde využívá skutečně tajemné motivy, které často překračují morální úzus. K Melisandřiným praktikám zařazuje upalování lidí, mučení vězňů a využívání lidí pro vlastní prospěch. Tímto autor vykresluje podmanivost ženských charakterů a slabost těch mužských. Morálně konzervativní Stannis je ochoten povolit veškerá tato zvěrstva a touha po moci mu zatemňuje mozek. vzdaluje se od své ženy a dcery, svých rádců a věrných rytířů, jeho posedlost Melisandrou je velice zřetelná a Melisandra toho umí využít.

Je otázkou, zda je Melisandra částečně šejdířka, nebo skutečná čarodějnice. Autor nám do velké míry omezuje informace, které víme o její minulosti. Víme pouze to, že je to velice schopná, několik set let stará čarodějnice vycvičena pro účely víry, ale zároveň se přiznává, že upoutává prostý lid prostřednictvím laciných, leč efektních triků. Autor neomezuje pouze informace o Melisandřině minulosti, ale také nám skrývá, zda má skutečnou moc i v aktuálních situacích nebo ne. Její nepřesná proroctví jsou široce interpretovatelná a kouzla, která vytváří, situaci mohla ovlivnit, ale také nemusela. Otázkou potom je, zda manipuluje i se Stannisem pomocí triků, nebo mu skutečně poskytuje funkční kouzla, či ho dokonce pomocí magie neovládá. Hlavním prostředkem její manipulace se Stannisem je právě autorovo vyobrazení sebenaplňujícího se proroctví,

¹⁴ Cit. dle: MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Bouře mečů*. Str. 365.

kdy nejen Stannis, ale ani samotný čtenář neví, zda kouzlo reálně vyšlo či ne, a tím roste Melisandřin vliv a moc. Další otázkou je, zda své moci věří i samotná Melisandra, rozhodně ji ale můžeme považovat za velice vzdělanou ženu, nejen co se týče učení, ale hlavně umí číst v lidech a velice rychle se přizpůsobit situaci. Tato schopnost ji předurčuje nejen k velké vlivnosti a moci, ale také předznamenává možný pád. Přeci jen je sice vykreslena jako vysoce manipulativní žena, která se nebojí riskovat a obětovat cokoliv pro své cíle, ale ne jako čarodějnice, která luskne prstem a má vše, co si zamane. Tudíž bude velice zajímavé, jak autor s postavou dále naloží.

Mezi další z hlavních prvků, které Melisandra k manipulaci využívá, patří kromě kouzel i její charisma a vzhled. Je popisována jako krásná zralá žena s rudými vlasy a jiskrou v očích. Mezi způsoby, jak si prosadit své patří i navazování sexuálních vztahů. Takový vztah naváže i se Stannisem Baratheonem. Autor nám ovšem dává nahlédnout do pozadí tohoto vztahu, a ačkoliv je Stannis Melisandrou okouzlen, ona samotná to bere pouze jako prostředek k dalším činům. To nám autor dokazuje na výše zmíněném děsivém porodu hrůzostrašného stínu, který následně vraždí v její a Stannisův prospěch (jelikož měla Melisandra se Stannisem sex před tímto rituálem, je možné, že se jedná o jejich magií znetvořeného potomka). Takto pomáhá Stannisovi v cestě na trůn. Pomáhá i sobě k lepšímu postavení, ale zároveň se stále odvolává na výše zmíněné proroctví. Zdá se, že jejím cílem je skutečně boj dobra se zlem, proč si ho ovšem cestou nezpříjemnit, autor vhodně dodržuje zavedené pravidlo, které jsme si řekli již dříve, a to, že moc kazí lidi. Melisandra je prorok, samozvaná záchrana světa před věčnou temnotou, ale stejně si neodpustí luxus, kterým se nechává obklopovat. Autor se navíc netají s tím, že Melisandra chce Stannise využít pro své účely: „*Melisandra přichází za Stannisem úplně sama a má své vlastní plány.*“¹⁵

V rozhodujících okamžicích Stannisova jednání je mu vždy po ruce, pouze v případech neúspěchu se stahuje do pozadí a odvolává se na špatná proroctví či s nevydařenou situací nechce mít co dočinění. Přesto ale její vliv neustále roste. Má nad Stannisem takovou převahu, že ji poslouchá na slovo, a to i v případě naprosto netaktického a nevýhodného přesunu na Sever ke Zdi. Tam narážíme na zajímavou sekvenci, ve které na vztah

¹⁵ NIEVE, Jon. The Citadel: So Spake Martin - Asshai.com Interview in Barcelona. In: *Westeros: The 'A Song of Ice and Fire' Domain* [online].

Melisandry a Stannise nahlíží Jon Sníh. Skrze jeho cizí, nezaujatý pohled můžeme vidět kam až situace došla.

„Lady Melisandra na sobě neměla žádnou korunu, ale všichni přítomní věděli, že ona je opravdová královna Stannise Baratheona, ne ta prostá žena.“¹⁶

Naivní a zcela zaslepený Stannis se stává Melisandřinou loutkou, navenek se ovšem stále tváří jako pravý král, rozhoduje ovšem pouze ve věcech, které Melisandru nezajímají. Na Zdi se však děje něco zvláštního, Melisandra získává nová proroctví a zdá se, že ji Stannis přestává úplně zajímat. Zanechává ho jeho vlastní touze po trůnu a sama se věnuje jiným věcem. Dokonce Stannise ani nedoprovází do boje proti Boltonům, do kterého vyjíždí. Zaujal ji totiž samotný Jon Sníh a má s ním vlastní plány. Zároveň je stále fanaticky věrná své víře a snaží se konvertovat co nejvíce lidí. Kam až se ve svém snažení dostane a zda jí jde skutečně jen o poražení zla, to se musíme nechat překvapit v dalších knihách.

¹⁶ Cit. dle: MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Tanec s draky*. Str. 165.

4 Žena jako matka

Jedním z vůbec nejčastějších a nejvýraznějších Martinových typů je matka. Ostatně pokud se zaměříme na ženské postavy, bylo by velice zvláštní, kdyby se motiv matky často neopakoval či vůbec nevyskytoval. Nejde ovšem o matku jako sociální roli, nebo jako biologické pokrevní pouto. Jde o matku jako symbol, symbol evokující bezpečí, ochranu, starostlivost a péči. Samotná Víra v Sedm, která je v Západozemí praktikována, má jednu ze sedmi bohů právě Matku. Tato bohyně zastupuje aspekt lásky, ochrany, ale i odpuštění, milosrdenství a daru života. Přesně tyto vlastnosti se pojí i k ženám s výrazným typem matky. Žena ovšem tyto rysy nenabude pouhým mateřstvím, jak jsem uvedl výše, nemusí být ani matkou v biologickém slova smyslu. Vývoj mateřských rysů v typologii je často velice zdoluhavá záležitost, která si ovšem zaslouží trpělivost a neuspěchanost. Když později porovnáme několik výrazných „matek“, můžeme dojít k závěru, že mezi matkou potomků a matkou národa, potažmo matkou čehokoliv jiného, nemusí být až takový rozdíl. A to jsou právě skutečnosti, které vedou ženu k nabytí platnosti matky. Činy, které často doprovází sebeobětování, ale i přísnost, láska a na druhé straně disciplína, ochrana a péče, ale na oplátku také uznání a respekt. Tento oboustranný vztah mezi matkou, a tak řečeným dítětem (které nemusí nutně představovat pouze potomka), přináší dvojí pohled na utváření typu matky. Prvním pohledem je samotné jednání ženy, která může svou roli, ve větší či menší míře symbolické matky, svými činy podporovat či oslabovat. Druhým pohledem je přijetí role matky někým, kdo ji za matku považuje. Dále musíme odlišit matku jako typ a matku jako status. Z předchozích vět bychom se mohli domnívat, že pokud někdo ženu za svou matku přijme, automaticky tím tohoto typu nabývá. To ovšem není pravda. Žena musí tento typ naplnit svými činy, jednáním a smýšlením, nikoliv pouze svou existencí. Takové chování a smýšlení není řízené, je to pud, je to instinkt, který postava cítí, a který ji doprovází. Není to jednorázové, nýbrž dlouhodobé jednání. Nebál bych se typ matky označit až jako světonázor, kdy postava skutečně do popředí zájmu staví své pomyslné dítě a je schopná se obětovat. Autorův styl psaní, kdy můžeme nahlédnout do myšlenkových pochodů postav, je pro posouzení mateřského smýšlení postav velmi plodný a výhodný. Pojdme se tedy podívat na několik ženských charakterů, které svými činy a svým smýšlením výrazně naplňují typ matky.

4.1 Daenerys jako matka draků a nechtěných

Daenerys je nám na počátku ságy představena jako třináctiletá dívka, mladší sestra Viseryse a exilová princezna. Takové postavení naznačuje, že se její osud bude výrazně vyvíjet, ovšem kdo by řekl, že to bude právě směrem, který ji zformuje do typu matky. Autor ji poznamenává velice negativními zážitky a nejistým zázemím. Její rodina byla vyvražděna, s bratrem museli prchnout a nyní je jím týrána a přesouvají se po Essosu z místa na místo bez možnosti stálého domova. Tento motiv uprchlíka se v Daenerysině životě projevuje vícekrát.

Daenerysin život je již od jejího útlého věku vystavován spoustě negativních zážitků a velmi výrazných životních změn. Jednou takovou je právě její brzké těhotenství po svatbě s khallem Drogem, které zásadně mění směr celého díla. Je nutné uznat, že autor se skutečně nebojí nekonvenčních věcí, jako je právě těhotenství malé dívky. To z ní ovšem dělá silnější osobnost, než byla kdy dřív. Nejenže se zbavuje svých depresivních pocitů a osamocení, ale dokonce se sbližuje i s manželem a roste mezi nimi skutečná láska. Autor pro tuto proměnu využívá symbolický přerod, kdy jsme svědky Daenerysiných snů spojených s její krví a rodem – dračí oheň ji spaluje, ale nezraňuje. Hoří a stává se jinou osobou, než byla, její strach mizí a stejně tak její nejistota.

Následně jsme však svědky obrovského zvratu, kouzlo čarodějnice nefunguje a khal Drogo umírá, zároveň se Daenerys stává předmětem kletby a její dítě přichází na svět mrtvé a obludně znetvořené. To je rána, která Daenerys zlomí a následně vstupuje do plamenů i se zkamenělými dračími vejci a nehledě na vše, co se může stát, vychází ráno z popela se třemi narozenými draky, jako matka draků. Sama v sobě cítí sílu dračí krve, která se v jejím rodě dědí a draci nahrazují její mrtvé dítě a Daenerys přijímá roli jejich matky, a to i biologicky, když draky například kojí.

„Krémově zlatý drak sál z jejího levého prsu, zelenobronzový z pravého. Pažemi si je tiskla k tělu. Černorudý drak jí halil ramena, jeho dlouhý vlnící se krk byl svinutý pod její bradou.“¹⁷

Rysy nabyté v těhotenství jí zůstávají a Daenerys je nyní nejen matka draků, ale také přijímá zodpovědnost za zbytek khalasaru, který jí zůstal. Staví se do pozice matky

¹⁷ Cit. dle: MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Hra o trůny*. Str. 826.

a ochránkyně a vede svůj lid do bezpečí. Martin ovšem skutečnost znovuzrození draků nevyužívá pouze pro účely Daenerysiny linky, ale vytváří z ní tak důležitou událost, že ovlivňuje příběhy prakticky všech postav. Jde totiž o akt znovuzrození magie, která je s draky pevně spojena. Jelikož je tato obnova magie zásadní i pro rozmach temných sil na Severu, které následně budou ohrožovat celé Západozemí, docházím k závěru, že Daenerysina dějová linie je pro celou ságu vůbec nejdůležitější.

Další oblastí, kde se vůbec nejvýrazněji projevuje Daenerysin mateřský typ, je její láska k otrokům a péče o ně. Autor totiž Daenerys záměrně postavil do pozice, kdy se s ní zacházelo jako se zbožím, a prakticky by se také dala považovat za otroka. Tím připravil půdu pro její budoucí identifikaci se všemi otroky, bez ohledu na věk či pohlaví. Na podobnou situaci naráží jedno z dřívějších Daenerysiných proroctví z Domu Neumírajících:

„Deset tisíc otroků, kolem kterých uháněla na své stříbrné rychle jako vítr, k ní zvedlo krví potřísněné ruce. „Matko!“ křičeli „Matko, matko!“ Natahovali se k ní, dotýkali se jí, tahali ji za plášť, za lem šatů, za chodidlo, za nohu, za ňadro. Chtěli ji, potřebovali ji, oheň, život, Dany zalapala po dechu a rozevřela ruce, aby se dala jim všem.“¹⁸

To opět poukazuje na sílu a důležitost proroctví, která nám autor předkládá. Tato situace se tedy uskutečňuje, když Daenerys dobývá otrokářská města. Stává se vzorem osvoboditelky, ztělesněním spravedlnosti mezi uzurpovanými otroky a nemorálními otrokáři.

„Jsem jediné, co mají. Jsem královna... a... a...“ „... matka,“ zašeptala Missandei. „Matka draků,“ zachvěla se Dany. „Ne. Matka nás všech.“ Missandei ji objala těsněji.“¹⁹

Přichází ovšem další kolize, tentokrát v podobě nerovného zacházení. Daenerys je postavena před otázku, zda má svým otrokům, svým dětem, vyhovět ve všem, anebo se má spravedlivě stavět i vůči otrokářům. Obě strany totiž vyžadují privilegia hlavně pro sebe a napětí mezi bývalými uzurpátory a nově osvobozeným lidem nabírají na vážnosti. Dalším výrazným kolizním prvkem jsou draci, kteří se postupně vymykají kontrole. Daenerys jako matka i jako královna začíná chybovat, dostává se do vleku událostí, kdy se marně snaží o harmonické vyrovnaní situace. Otroky se snaží uklidnit přidělením nových

¹⁸ Cit. dle: MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Střet králů*. Str. 665.

¹⁹ Cit. dle: MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Tanec s draky*. Str. 182.

pravomocí jako například vlastnění pozemků, samostatné podnikání či práce za úplatu; zbohatlé otrokáře zase uklidňuje zachováním jejich bohatství a postavení, dokonce se za jednoho provdává, aby se více začlenila do kultury města, která se k ní staví nepřátelsky a odmítá ji. To vše ovšem vede k neodvratitelnému pádu. Pomocí najatých vrahů jménem Synové harpyje, nepřátelských armád za branami a zdivočelých draků, kteří požírají hospodářská zvířata, a dokonce i děti, a Daenerys je musí dokonce uvěznit, aby se vyhnula dalším úmrtím, ji autor dostává až do existencionální krize, kdy začíná pochybovat, zda byla její rozhodnutí správná a nedokáže vykonat žádné další rozhodnutí. Stává se znovu otrokem v rukou svých vlastních dětí. Do toho ještě Daenerysinými rozhodnutími rezonuje strach z toho, aby se nestala tím, čím byl její otec, šílený král Aerys II., který byl naprosto nepřítel a rád upaloval lidi pro zábavu.

„Matka draků, pomyslela si Dany. Matka zrůd. Co jsem to vypustila do světa? Jsem královna, ale můj trůn je z ohořelých kostí a stojí na pohyblivém písku. Jak mohla bez draků doufat, že si udrží Meereen, natožpak dobude nazpět Západozemí? Jsem krev draka, pomyslela si. A když jsou zrůdy oni, mohu být i já.“²⁰

V prozatím poslední knize celkový osud Daenerys graduje k pomyslnému vrcholu a přichází krize, během které je Daenerys prudce vytržena z děje, který ji obklopuje. Během zápasu v aréně a pokusu o její vraždu je zachráněna svým drakem Drogonem, který ji zanechává osamocenu v Trávovém moři. Stále tak spolu mají pouto téměř mateřské, syn zachraňuje matku. Tato příhoda pročišťuje velmi dusnou atmosféru prozatímních událostí a dává Daenerys možnost nového pohledu a nalezení řešení. Rovněž jsme svědky toho, že prochází dalším pomyslným přerodem a během zoufalého toulání Trávovým mořem se stává opět silnější než kdy jindy. Mezitím se ukazuje, že ačkoliv neměla situaci zcela pod kontrolou, stále si svými činy zachovala množství věrných, kteří očekávají její návrat. Martin nám tedy postavou a osudem Daenerys vykreslil skutečnou symbolickou matku národa, která i v nejtěžších chvílích může věřit svým pomyslným potomkům, svým nejbližším. Ať už se jedná o draky, nebo o osvobozené otroky. Také nám dává jasně najevo, že Daenerysin vzestupný vývoj může jedinečně stagnovat, ale nikdy nepoklesne, naopak se posléze vždy obnoví, a dokazuje tak, že Daenerys, krev draků, je postavou, která má ještě co říci. Můžeme se ovšem domnívat, že její poslední přerod ji posílí na takovou

²⁰ Cit. dle: Tamtéž, str. 193.

úroveň, že obětavá matka, která svým potomkům dává vše, vezme za své a stane se z ní pravá královna. Tím budou typické mateřské rysy a s nimi i celý Daenerysin typ matky výrazně oslaben, což se ale promítne do posílení rysů královny, což je očekávatelné a chtěné.

4.2 Cersei jako matka pro své děti

Cersei coby matka zastává pozici biologické matky. Má tři potomky – Joffreyho, Myrcellu a Tommena, kteří pro ni znamenají vše a je pro ně ochotna leccos obětovat. Předzvěst o těchto potomcích nám autor poskytl retrospektivně pomocí proctví lesní čarodějnice Maggie Žáby. Prostřednictvím této věštby ovšem předvídá i smrt všech tří dětí, což následně výrazně ovlivňuje Cerseinu dějovou linku a vývoj.

„Stále ještě měla jednu nezodpovězenou otázku. „Budeme mít král a já děti?“ zeptala se. „Ach ano. Šest a deset jeho, a tři tvoje.“ To nedávalo Cersei smysl. Palec ji v místě, kde se do něj řízla, bolel, a její krev odkapávala do rohože na podlaze. Jak by tomu tak mohlo být? chtěla se zeptat, ale svoje otázky již vyčerpala. Stařena s ní však zjevně neskončila. „Zlato bude jejich korunami a zlato bude jejich rubáši,“ řekla. „A až vyschnou všechny tvoje slzy, valonquar stiskne svýma rukama tvoje bledé bílé hrdlo a vymáčkne z tebe život.“²¹

Zajímavým prostředkem autora je, že nám tuto věštbu poskytl dodatečně až ve čtvrté knize. Tím nám nejen dal předzvěst smrti v možné interpretaci, ale rovněž nám odůvodňuje Cerseiny dosavadní kroky a až přehnaný strach o bezpečí svých dětí, který čtenáři dříve mohl připadat zmatený.

Na rozdíl od Daenerys Targaryen nebo Catelyn Tully je Cersei skutečně jednostranně zaměřena na dobro svých dětí a naprosto ji nezajímá zbylé obyvatelstvo Západozemí. Autor ji vykresluje jako hrdou matku lvici pečující o svá lvíčata, která je ochotna zakousnout kohokoli, kdo by se je pokusil ohrozit. V podobném duchu se chová prakticky v celé sáze. Můžeme se domnívat, že dobro dětí je jejím hnacím motivem už od vraždy krále Roberta. Osud ji ovšem připraví čtyři velké rány. První z nich je šíření informace, že všechny její děti jsou bastardi z incestního vztahu s jejím bratrem (to je pravdivá

²¹ Cit. dle: MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Hostina pro vrány*. Str. 627.

informace). Tím autor otevřel výraznou kapitolu, která Cerseiny děti ohrožuje nejen na postavení, ale také na životech, když se prostý lid a obzvláště vyšší šlechta začíná bouřit a chce bastardy z trůnu svrhnout. Druhou ranou je odjezd Myrcelly do Dorne, čímž ji odtrhávají od Cersei, která je na ní prakticky závislá a toto odloučení přispívá ke zhoršení jejího psychického stavu. Třetí ranou je šílenství nejstaršího syna Joffreyho, který se vymyká kontrole, tyranizuje nejen prostý lid, ale i rodinné příslušníky. I přes tento běsnící stav ho Cersei stále miluje a snaží se ho chránit, i když je jím sama ohrožována. Jeho následnou smrt nese velmi těžce. Poslední, nejaktuálnější a nejvýraznější ranou je odloučení nejmladšího syna Tommena, který se po svatbě staví na stranu své manželky, což Cersei doslova přivádí k šílenství. Jak si můžeme všimnout, Cersei ve své roli matky setrvává, ať se děje cokoli. Naopak její děti si toho ne vždy váží, a přestože ji berou jako svou matku a ctí ji, nechovají se zrovna vzorně dle jejích pokynů. Ostatně, které dítě v reálném světě toto dělá.

Autor tedy vykresluje základní předpoklady mateřství a stále živé a aktuální prvky, když dává Cersei rysy matky, která se proti svým dětem neobrátil, ani když se obrátí oni k ní. Matky, která za své děti bojuje, i když je o potomky dobře postaráno. Matky, která je schopna obětovat svůj život, čest a postavení za budoucnost svých dětí. Poslední bod Martin rozvíjí skutečně výrazně – dovoluje nám nahlédnout do pozadí královských intrik, kde Cersei za bezpečí svého syna poskytuje rytířům sexuální služby, čímž si platí jejich poslušnost. Také můžeme vidět, že Cersei nedbá na dobro království a místo řešení ekonomické krize a hladomoru se stále více zadlužuje, aby vybavila vojsko pro ochranu syna. Také jedině její děti jí dokážou bez protestů zbavit touhy po trůnu a Cersei se poslušně stává královnou matkou, jen aby její děti mohly samy sedět na výsluní trůnu. Ze samotného jejího pohledu pro ni děti jsou důvodem, proč žije a proč stále bojuje s tíhou světa na svých ramenou.

„Tommen na mě čeká. Můj malý král. Zvládnou to. Musím.“²²

Cersei ovšem v pozici matky i výrazně pochybuje, vše je zakořeněno jednak v její slepé touze děti chránit a také v silící paranoie z proroctví smrti dětí. Cersei se tak neustále více propadá do dluhové pasti, jak už bylo zmíněno, obklopuje se nespolehlivými pochlebovači, kteří ji slibují výhody a ochranu a bojuje s každým, kdo by ji od jejích dětí chtěl oddělit.

²² Cit. dle: MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Tanec s draky*. Str. 992.

Tento boj je až fanatický, kdy hledá nepřátele skutečně všude. Rodina a jejich osudy jsou asi nejsilnějším prvkem Cerseina zešílení. Autor má očividně s postavou Cersei ještě velké plány, protože až i její zbylé dvě děti zemrou, zmizí vše, pro co se Cersei drží na uzdě a pro co se snaží být matkou. A poté se můžeme těšit na skutečně dramatickou podívanou.

4.3 Catelyn jako matka, která upřednostnila jedno dítě

Catelyn se na první pohled může zdát jako prakticky nejlepší modelová matka z celé ságy, nicméně právě proto autor do její příběhové linky zakomponoval velká pochybení Catelyn jako matky a také s ní otevřel asi nejtragičtější dějovou linku celého jeho fikčního světa. Catelyn je kombinací biologické matky (má pět dětí – Robba, Sansu, Brana, Aryu a Rickona) a částečně symbolické matky, když pečuje o své poddané a chová se laskavě a vřele i k cizím dětem. Zpočátku ji skutečně můžeme považovat za ideální matku, která plně jedná dle slov svého rodu – „Rodina, povinnost, čest“²³. Máme však možnost nahlédnout do pozadí všech Catelyniných rozhodnutí a pomocí jejího vyprávění i sledovat zpětně její vývoj. Dostává se nám tak náhledu na situaci mezi Catelyn a bastardem jejího manžela Eddarda, Jonem Sněhem. I když Catelyn milovala své děti a svého manžela, nikdy nedokázala začít milovat Jona Sněha a odpustit mu morální poklesek svého muže. Tento motiv je na pováženou, otevírá se nám debata, zda přijmout či nepřijmout nevlastní dítě. Nicméně je nutné podotknout, že matka Jona Sněha nikdy nebyla v sáze přítomná, nevznikla tedy žádné konkurence mezi Catelyn a Eddardovou milenkou, a zároveň se Catelyn k Jonovi chová záměrně zle až nenávislně. Tím velmi výrazně narušuje svou korónu ideální matky.

Lásku k dětem Catelyn prokazuje různě, nejvíce tradičně v sekvencích, kdy jsou v ohrožení života, situace je dramaticky vypjatá a emoce vyplouvají na povrch. Velmi výrazné citové výlevy tedy můžeme spatřit během rekonvalescence Brana po pádu z věže, zajetí dcer či Robbově válečné výpravě.

„Můj syn tady leží zlámaný a umírající, Luwine, a ty se mnou chceš diskutovat o novém vrchním podkoním? Copak si myslíš, že mě zajímá, co se děje ve stájích? Myslíš si, že mi

²³ Cit. dle: MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Hra o trůny*. Str. 836.

na tom špetičku záleží? Klidně bych vlastníma rukama podřezala krk všem koním na Zimohradu, kdyby to mělo Branovi otevřít oči, rozumíš? Rozumíš? “²⁴

Ústup motivu rodiny, povinnosti a cti se dále ukazuje, když je Catelyn ochotna nechat odcestovat své dvě dcery do Králova přístaviště. Následně ji nevádí ani odcestovat z domova na velmi dlouhou cestu a děti nechává pouze s mistrem Luwynem a zbylým služebnictvem Zimohradu. Ano, prakticky vzato tam jsou naprosto v bezpečí a Catelyn na ně často vzpomíná a ptá se na ně, ale stále vidíme matku, která opouští své malé i starší děti. Toto opuštění má katastrofální následky, ale je autorem uměle vyvoláno, když rozděluje rodinu Starků. Děvčata cestují na jih, mladší chlapci zůstávají na Severu a nejstarší syn Robb povolává armádu na záchranu otce a cestuje do Říčních krajin. Zde se projevuje nejvýraznější rys Catelyn, a to je upřednostnění nejstaršího syna, starost o jeho bezpečí a jeho ochrana. Zároveň tím nechává na pospas zbylé potomky, ačkoliv sama to tak nevidí. Autor vytváří vybalancovaný prostor, kdy se vše zdá být naprosto klidné – Rickon a Bran jsou na severu v bezpečí věrných rodiny Starků, Sansa a Arya jsou v zajetí, ale Robb se je vydává zachránit a samotný Robb je v bezpečí, protože je u něj jeho matka. Dlouhá období klidu ale pro George Martina prostě typická nejsou a situace se zákonitě musí zkomplikovat. Catelyn se stává zoufalou ženou dělající zoufalé činy. Hrouť se a touží pouze po klidu a domově, touží opět po svých dětech, které tolik zanedbávala. Propouští z vězení Jaimeho Lannistera a posílá ho jako výkupné výměnou za dcery (o kterých ovšem netuší, zda vůbec žijí).

„Pokud budu muset vyměnit čtyři Lannistery za dva Starky, nazvu to dobrým obchodem a poděkuji bohům. Chci, abys byl v bezpečí, Robbe, a vládl Zimohradu z křesla svého otce. Chci abys žil normálním životem, políbil dívku, oženil se se ženou, zplodil syna. Chci, aby touhle byl už konec. Chci jít domů, moji lordi, a truchlit za svého manžela. “²⁵

Zrada je oplacena zradou a za propuštění zajatce je vlastním synem uvězněna do domácího vězení. Následně je situace vygradována tím nejtragičtějším způsobem, jakým to jen jde. Dozvídáme se, že mladší chlapci byli zabiti a s nimi byl vypálen i Zimohrad. Arya ze zajetí unikla, ale je nezvěstná a prakticky vzato mrtvá. Sansa se provdala za skřeta, nepřítele Starků, a Robb si vybral nevhodnou ženu, čímž ztratil podporu rodu Freyů. Martin Catelyn

²⁴ Cit. dle: Tamtéž, str. 138.

²⁵ Cit. dle: Tamtéž, str. 850.

staví do role matky, která selhala. Neustále ale bojuje za dobro svého jediného zbývajícího syna Robba, i přestože ji uvěznil, čímž se opět dere na povrch vlastnost matky, která na své děti nezanevře, i když se k ní nechovají dobře. Právě na tomto vztahu mezi matkou a synem je však ukázána tragičnost a neotřelost Martinova díla, kdy se autor honosí tím, že se nebojí zabíjet hlavní postavy. Jak Catelyn, tak i její syn Robb jsou zavražděni na Rudé svatbě, která se konala k usmíření rodu Starků a Freyů. Catelyn se svého syna snažila ochránit za cenu vlastního života. Marně. Teprve během vlastního umírání si uvědomila, že jako matka selhala a jakou chybu udělala, když nechala rozpadnout svou rodinu. Catelyn ovšem podstupuje další vývoj, když je oživena a stává se z ní paní Kamenosrdce. V tuto chvíli ji ovšem zbyla pouze touha po pomstě, kterou praktikuje na komkoli, kdo její rodině kdy ublížil.

5 Typ ženy toužící po trůnu

Hlavní vlastností spojující ženy toužící po trůnu je, jak již název napovídá, jejich touha a chtíč po tom být královnou a mít moc. Jsou ambiciózní, sebejisté, přesvědčené, že trůn náleží právě jim. Uvědomily si však, že cesta k trůnu vede přes armádu, potažmo muže, který upevní jejich nárok a vliv. Muž z nich buď může udělat královnu pomocí svého titulu, nebo dopomoci budoucí královně k postavení svým vlivem. Ať tak nebo tak, každá adeptka na královnu cítí ve větší či menší míře svůj osud, úděl usednout na trůn, a právě ona se cítí tou vyvolenou, která by měla vládnout všem. Typické je dožadování se svých pravomocí a vymáhání poslušnosti. Přeci by se žádná královna nedělila o své svaté právo, nebo nenechala prostý lid ukazovat jí svůj despekt. Existuje ale více způsobů, jak si na svou stranu lid získat. Tradičně se také obklopují svými věrnými, bohužel ne vždy zcela kompetentními. Osudy královen ovšem nemusí být vždy tak skvělé, jak si vysnily a často musí zaplatit mnohem větší cenu, než je zisk. S obětmi se setkávají celý život a zodpovědnost, která leží na jejich bedrech, je nepředstavitelná. Důležité ovšem je, jak se svou mocí dokáže naložit a zda ustojí všechny nepříjemnosti, které jí vláda přinese. Jestliže si ale představujeme královnou jako vrchol ctnosti a mravní výše, jsme na omylu. Naopak jsou často doslova vláčeny špínou, než si vyslouží nazývat se královnou. Podívejme se na dvě královny, které dle způsobu autorovy výstavby děje (a vzhledem k jejich stálému přežívání a postavení hlavních postav), můžeme považovat za dvě hlavní mocenské síly, které pravděpodobně svedou bitvu o Železný trůn.

5.1 Cersei – Ivce z Casterlyovy skály

Cersei je jediná postava, která nejenže po titulu královny touží, ale rovněž ho i získala. Přesto si nikdy neužila tolik moci, kolik by si přála a její postavení královny bylo vždy zkoušeno různými nezmarny ze strany rodiny či různými dalšími. Její touha po postu královny ovšem zasahuje už do dětství, do kterého pomocí retrospektivy můžeme nahlédnout. Autor ve fikčním světě stvořil systém vznešených rodů, ve kterých probíhají strategické sňatky, a právě jedním takovým sňatkem měla být i svatba mezi Cersei Lannister a princem Rhaegarem Targaryenem. Tím autor začal tvořit podklad pro Cerseinu pozdější touhu a žádostivost po trůnu. Nasadil do hry motiv výchovy, kdy byla Cersei otcem připravována na pozici manželky Rhaegara a těšila se na ni, motiv proroctví, které

Cersei nepochopila, ale podle kterého se měla stát královnou, ačkoliv jí byl předpovězen i špatný konec, a nakonec motiv Cerseiny pýchy a arogance, kdy sama sobě vsugerovala, že všechna moc patří jí. Události ale vedly k tomu, že princ Rhaegar byl zavražděn a Cersei byla provdána za nově korunovaného krále Roberta Baratheona. Tím začala doba její slávy jako královny, zároveň ale i těžký osud ženy po boku agresivního alkoholika. Status královny a moc, kterou mohla disponovat, byla vykoupena manželstvím bez lásky a bitím během manželových opileckých scén. I toto téma by se dalo považovat za aktuální, ať už z pohledu týrané ženy v situaci domácího násilí, tak na druhou stranu i ženy manželky vysoce postaveného muže, která je zavřena ve zlaté kleci a často snáší nepochopení ze strany manžela. Cersei je dopřán titul, nicméně není jí dopřána moc a už vůbec ne svoboda. Plní pouze reprezentativní funkce a pečuje o potomky, to Cersei sice naplňuje, ale zároveň se snaží dále dosáhnout toho, aby byla kompletní královna a moc ležela v jejích rukou. Tajně podplácí špehy, našeptává manželovi a do vysokých funkcí zaměstnává své či otcovy věrné. Velký zvrat nastává ve chvíli, kdy se pomocí manipulací podaří Cersei nepřímo zabít Roberta, a následně uvěznit Eddarda Starka a stát se královnou regentkou pro svého nejstaršího syna Joffreyho.

„Cersei je stejně laskavá jako král Maegor, stejně nesobecká jako Aegon Nehodný, stejně moudrá jako šílený Aerys. Nikdy nezapomene urážku, ať opravdovou či domnělou. Opatrnost považuje za zbabělost a nesouhlas za vzdorovitost. A je chamtivá. Lační po moci, po počtách, po lásce.“²⁶

Cersei je zajímavá v tom, že ačkoliv po kompletní moci vždy prahla a manželství s tyranem jí v tom utvrdilo, velkou roli v jejím životě hraje její mateřství a její tři děti. Ačkoli Cersei rozhoduje o chodu království a má v rukou rozhodovací pravomoci, formálně je králem vždy její syn a Cersei to přijímá. Reálně tak jde o prolínání obou jejích typů, jak touhy po trůnu, tak typu matky, kdy Cersei vládne skrze své děti a má tak moc a vliv a zároveň této moci a vlivu požívají i její děti, což jim zabezpečuje to nejlepší, co pro ně Cersei mohla kdy chtít a přenáší tak svou touhu po trůny i na své potomky. V tomto splývání se dále nese celý zbytek ságy, kdy Cersei vnímá různá ohrožení pro své postavení, ale nikdy není ze strany jejích dětí.

²⁶ Cit. dle: MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Tanec s draky*. Str. 333.

Pokud bychom chtěli vytyčit určité cíle, které Cersei jako královna má, a proč se vůbec královnou chtěla stát, dojdeme k závěru, že jde o čistě sobeckou věc. Roli v ní hrají očekávání ze strany rodiny a Cerseina touha žít v luxusu a mít vliv. Hlubší hodnoty její touha nemá. To můžeme vidět na vztahu k poddaným, kdy Cersei absolutně nezvládá základní zabezpečení chodu království. Běžné obyvatelstvo považuje za zbytečný plebs, hrozí tresty a neponižuje se k tomu, aby se s běžnými lidmi setkala či s nimi vůbec mluvila. Během její vlády řádí hladomor, lidé se bouří, často dochází k napadání šlechty a roste vliv náboženských fanatiků. Nepomáhají tomu ani boje, se kterými se hlavní město potýká. I ty jsou zapříčiněny Cerseinou touhou po trůnu, protože se nemíní vzdát před uchvatiteli s větším nárokem a je ochotna obětovat třeba celé město, jen aby zůstala se svými dětmi u trůnu. Upřednostňuje vládu formou strachu a neštítí se odstranit z cesty strategicky nevýhodné osoby, které by ji mohly ohrozit. Do tohoto stavu ještě vstupují motivy Cerseina šílenství a paranoie, kdy začíná vidět nebezpečí všude. Tomu autor přispívá procesy, kdy Cersei vystavuje událostem, které její psychický stav nadále zhoršují – šíření pomluvy o incestním původu jejích dětí, smrt syna a postupné ztrácení moci na úkor syna Tommena a jeho manželky Margaery, které je vygradováno Cerseiným uvězněním a psychickým kolapsem.

„Bud' v situaci, jako je ta dnešní, laskavá a zrada bude rašit všude kolem tebe jako houby po vydatném dešti. Jediným způsobem, jak si udržet věrnost svých lidí, je zabezpečit si, že se tě budou bát více než nepřítelé.“²⁷

Znovu se projevuje velká role proroctví v celé sáze *Píseň ledu a ohně*, když se Cersei staví do cesty mladá a krásná snacha Margaery Tyrell, která se ukazuje stejně manipulativní a „trůnučtivá“ jako samotná Cersei. Vzhledem k proroctví se čtenář může domnívat, že Margaery není avizovanou hrozbou, to ovšem Cersei neví a v rámci svého literárního prostoru netuší a Margaery splňuje veškeré předpoklady, aby se jí Cersei musela obávat. Autor Margaery zapojuje do „hry o trůny“ ve chvíli, kdy se Cersei cítí na vrcholu sil, ačkoli už se značně projevují její psychické problémy. Margaery představuje takřka antagonický opak Cersei. Je milá, okouzlující, pečuje o chudé a stará se o hladovějící a sirotky. Nebojí se zapojovat do veřejného dění a je oblíbená jak prostým lidem, tak i mezi dvořany. Nejenže si uzurpuje trůn jako mladá královna, ale také útočí na Cersei

²⁷ Cit. dle: MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Sřet králů*. Str. 796.

coby matku, když ji oddaluje od Tommena, na kterého má Margaery obrovský vliv. Cerseiin stav kolísá, začíná se chovat bláznivě a vše zavrhuje falešným obviněním Margaery před představiteli víry, které později stáhne sebou i ji samotnou.

„Hrála si na poslušnou dceru, uzardělou nevěstu, přizpůsobivou manželku. Přetrpěla Robertovo opilecké osahávání, Jaimeho žárlivost, Renlyho urážení, Varyse s tím jeho protivným huhňáním, Stannise donekonečna skřípajícího zuby. Soupeřila s Jonem Arrynem, Nedem Starkem a svým odporným, zrádným vražedným zakrslým bratrem, a po celou tu dobu přísahala sama sobě, že jednou přijde řada na ni. Pokud si Margaery Tyrell myslí, že mne připraví o moji hodinu na slunci, bude se zatraceně muset zamyslet znovu.“²⁸

Cersei je připravena o moc, o vliv a o luxus, který ji obklopuje. Nastává prakticky její psychický kolaps. Začíná přemýšlet o věrnosti lidí, kterými se obklopuje, uvědomuje si svou lásku k bratrovi Jaimemu a zpětně zpytuje chyby, kterých se dopouštěla, a které ji přivedly tam, kde je. Následně vykonává cestu pokání. Přestože je její psychika roztržena, je ponížena, nikdo si ji neváží a opovrhují jí, Cersei se nevzdává, stále užívá titul královna matka a snaží se znovu najít trumf, který by mohla ve své touze po trůnu znovu využít, stále ji totiž v cestě stojí nejen Margaery, ale i všichni, které Cersei nevyhodnotila jako věrné služebníky. Jisté ale je, že Cerseino prahnutí po trůnu nedokáže zlomit ani sebevětší ponížení.

5.2 Daenerys – dcera draka

V postavě Daenerys Targaryen autor vyobrazuje z hlediska fantastické literatury asi nejzajímavější charakter. Pochází z rasy dávných Valyrijců ovládajících draky, což s sebou přináší i další vzhledové rysy, které Daenerys vykazuje. *„Je všeobecně známo, že Valyrijci jsou krásní – mají bledě stříbrné nebo zlaté vlasy a barva očí se pohybuje mezi různými odstíny fialové.“²⁹* A přesně tomuto popisu odpovídá i Daenerys, která tak zcela jasně reprezentuje tuto tajemnou prastarou rasu úzce spojenou s magií.

Daenerys jakožto žena toužící po trůnu musí mít co nabídnout. Nejvýraznější prvek, který by ji v cestě k trůnu měl pomoci, je její původ, kdy jsou společně s bratrem posledními

²⁸ Cit. dle: MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Hostina pro vrány*. Str. 407.

²⁹ Cit. dle: MARTIN, G. R. R., GARCIA E. a ANTONSSON L. *Svět ledu a ohně*. Str. 13.

žijícími členy královského rodu Targaryenů. Ten byl ovšem svržen a děti na poslední chvíli utekly do exilu na vedlejší kontinent Essos. Daenerys má dokonce titul princezny Dračího kamene. V tomto předpokladu tkví hlavní úsilí k získání trůnu. Oba sourozenci totiž svůj nárok považují prakticky za svatý a berou ho jako svůj osud.

„Jsem krev draka, opakovala si. Jsem Daenerys za bouře zrozená, princezna Dračího kamene, z krve a semene Aegona Dobyvatele.“³⁰

Autor ovšem vykresluje Daenerys jako malou a nejistou dívku, která k trůnu pouze dopomáhá svému bratrovi, sama touhu po trůnu přímo nevykazuje, protože je pro ni přirozené, že až se králem stane její bratr, vezme si ji za svou ženu a bude z ní královna, aniž by se sama o dobytí trůnu musela nějak snažit. Antropologicky velmi zajímavý rod Targaryenů totiž preferuje a nijak nezavrhuje endogamní svazky mezi přímými příbuznými. Tento koncept ovšem padá, když je Daenerys prodána jako zboží khalu Drogovi za armádu, která Viserysovi pomůže dobýt Západozemí společně s trůnem. Daenerys je tak odstavena na druhou kolej, blíže jsem tuto situaci popsal v typologii Daenerys jako oběti v područí svého bratra. Po smrti bratra je však postavena před přímou volbu, zda převezme nárok po svém bratrovi a jako poslední žijící členka královského rodu bude usilovat o trůn, nebo zda zůstane s khalem Drogem a bude žít život v rámci jeho khalasaru. Přirozeně, že autor usiluje, aby Daenerys o trůn stála, samotná ho chce a bere jako svůj osud trůnu dosáhnout, nicméně její rozhodování komplikuje těhotenství a samotný Drogo, kterému se do dobovačné výpravy příliš nechce. Řešení přichází záhy, když jsou Daenerys i nenarozené dítě ohroženi vrahem ze strany aktuálního krále Roberta Baratheona. To v Drogovi probudí vztek a přislíbí Daenerys armádu, která Západozemí dobude. Situace se ovšem znovu komplikuje a Daenerys se dostává na dno svých sil. Drogo umírá po nevhodné léčbě čarodějnici a nenarozený syn umírá během nepodařeného pokusu o Drogovo oživení. Toto překvapivé rozuzlení je sice poněkud drsné, ale vytváří prostor, ve kterém Daenerys finálně přijímá svou úlohu exilové královny a započíná svou cestu k trůnu (ostatně nic více než pár věrných a vidina lepší budoucnosti jí nezbylo). Velkou oporou v budoucím snažení a mužským elementem pomáhajícím jí s nelehkým genderovým postavením jí je ser Jorah Mormont, který Daenerys miluje.

³⁰ Cit. dle: MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Hra o trůny*. Str. 111.

„Princezno...“ začal. „Proč mi tak říkáš?“ pokárala ho Dany. „Můj bratr Viserys byl tvým králem, ne snad?“ „To byl moje paní.“ „Viserys je mrtvý. Já jsem jeho dědička, poslední krev Targaryenů. Cokoliv bylo jeho, náleží teď mně.“ „Moje... královno,“ řekl ser Jorah a poklekl před ni.“³¹

Daenerys se tedy staví do postavení královny, ačkoliv trůn je ještě velmi daleko. S tímto rozhodnutím se pojí i jistá prezentace, která je Daenerys jako královně dána. Vyzařuje zodpovědností, stará se o druhé a vytváří si okruh věrných, kteří ji považují za svou královnu. Některá Daenerysina rozhodnutí jsou vsutku královská a prospěšná, některá jsou však dost nepraktická, často nepromyšlená a mají negativní následky do budoucnosti. Mezi takové skutky patří například Daenerysina zoufalá snaha získat peněžní prostředky na zakoupení armády. Činí špatné investice a přichází o více, než získává. Navíc je stále znevýhodňována svým pohlavím a věkem a často se jí dostává spíše výsměchu než uznání. Ze zoufalství například i plánuje prodat jednoho ze svých draků za armádu Neposkvrněných, nakonec ovšem zjišťujeme, že jde pouze o lest. Mezi nejvýraznější činy Daenerys coby královny patří program osvobozování otroků a dobývání otrokářských měst, který započal právě touto lstí – Daenerys oplývá totiž šlechtným rysem laskavého srdce, a tak ji velice znepokojila situace otroků na Essosu. Pomocí draka Drogonu a vraždy otrokářů získává přízeň všech otroků, nejen ubohých služebníků, ale také otrocké armády Neposkvrněných. To může rozvířit pochybnosti, zda byl její záměr tak čistý, nebo jen autor vhodně vykreslil její do jisté míry manipulativní povahu. Nicméně tendence v tomto osvobozování pokračuje a Daenerys získává slušnou armádu tvořenou Neposkvrněnými, osvobozenými otroky a hlavně draky. Ty získala již po smrti manžela, pomocí spálení jeho těla a upálení čarodějnice i samy sebe. K ovládní draků ji pomáhá právě valyrisjký gen, který se v jejím rodě dědí a způsobuje i její spojení s magií a nehořlavost. Draci budou velkým trumfem v její hře o trůny a na jejich existenci se zakládá celý Daenerysin vzestup k moci, stejně tak jako síla magie v celém fikčním světě, která je s životem draků pevně spjata.

„To vystrašené dítě, které našlo útočiště v mém domě, zemřelo v Dothrackém moři, a nově se zrodilo v krvi a ohni. Královna draků je pravá žena z Targaryenů. Když jsem ji

³¹ Cit. dle: Tamtéž, str. 819.

poslal loď, aby ji přivezly nazpět, obrátila se k Zálivu otrokářů. Během několika dní si podmanila Astapor, přiměla pokleknout Yunkai a vyplenila Meereen.“³²

Daenerys je sice dobrá v předvádění své síly, ovšem krizové situace zřídka kdy zvládá, velkou oporou jí jsou její rádci – Jorah Mormont a Barristan Selmy. Po dobytí města Meerenu si dává přestávku na načerpání sil a přípravy na cestu do Západozemí, ovšem dost svérázně a sebestředně. Prohlašuje se totiž za královnu Meerenu a rozhoduje o běžném chodu města. Ze strany autora dochází k prvnímu představení Daenerys v podobě královny, do této doby se za ni sice označovala, ale neměla potřebné pravomoci a zázemí. Na situaci Meerenu ovšem vše potřebné má a čtenář může sledovat její počínání s takřka neomezenými zdroji. Zde ji autor také podrobuje různým zkouškám a vykresluje tak její vývoj k tomu, aby se stala skutečnou královnou, což je nezbytný předpoklad k tomu, aby vůbec mohla dobýt Západozemí.

Do hry vstupují i další motivy. Daenerys až přehnaně dbá na své titulování a vyžaduje pocty, na které jako královna má nárok. To ji ovšem činí v očích nepřátel nejistou, nutnost potvrzování jejího titulu královny samotné postavení znehodnocuje. Velkou roli má také strach, aby nedopadla jako její šílený otec Aerys II., který vši mocí, kterou měl, zešlel, stejně jako její bratr a sama má obavy, zda je dobrou královnou. Proto činí ústupky lidem, kterým by neměla a snaží se celkově všem vyjít vstříc. Po ztrátě svého rádce Joraha, kterému přišla na jeho dávnou zradu, se Daenerys čím dál více propadá do zoufalství, neovládá draky, pro udržení moci uzavírá jen zdánlivě výhodný sňatek s Hizdahrem zo Loraqem a nechá se manipulovat ghiskarskou šlechtou. Vše graduje až pokusem o její vraždu, od které ji zachraňuje Drogon. Z jeho ohně Daenerys vychází opět nespálená a odlétá na jeho hřbetě do bezpečí. Je ale odhozena do Trávového moře, kde bloudí a zažívá duševní očistu. Autor popisuje její slabost a přerod v sílu, vrací se jí také halucinace Joraha Mormonta, jejího ochránce, který jí dodává sílu.

Budoucnost Daenerys je nyní nejistá, ale můžeme předpokládat, že vše zlé je pro něco dobré. Daenerys sílí a zažívá další pomyslný přerod, její podvědomí jí radí, jak dál postupovat a radí jí veskrze dobře. Prožila mnoho útrap, mnoho vzestupů a pádů, procestovala svět a setkala se s mnohými lidmi. Tohle vše jí dává obrovský rozhled a psychickou sílu, záleží pouze na tom, zda se vymaní ze své tendence slepě lpět na

³² Cit. dle: MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Tanec s draky*. Str. 94.

titulování a podřizovat se dobru ostatních, nebo slova nahradí činy. Daenerys by tak mohla být na cestě k tomu, stát se královnou, jakou si Západozemí zaslouží.

6 Žena bořící zavedené standardy Západozemí

Velice výrazným západozemským typem je žena bořící stereotypy, žena, která se postavila své roli a chopila se meče. Ve fiktivním světě rytířů, draků, králů a nebezpečí rozhodně není na denním programu, aby se žena potulovala sama a riskovala. Ještě více to platí pro mladé lady, jejich osudem je obléknout krásné bohatě zdobené šaty a provdat se za perspektivního šlechtice, porodit mu dědice a společně se služebnictvem pečovat o teplo rodinného krbu a dobro manžela, který se hrdinně vydává do bojů a válek, řeší potíže dvořanů a putuje po nebezpečných svěřených oblastech. A vždy se vrací a očekává od své ženy jediné, obdiv a neskonalou věrnost (ačkoliv často je věrnost požadována jen z její strany). Co když se ale mladá lady rozhodne vzdorovat svému předurčení? Co když se chopí meče a místo neskonalého obdivu svého muže hrdiny se sama stane hrdinkou?

Nedokážeme si ovšem ani představit, jak složité takové vymanění může být. Na jedné straně závazky ke svému rodu a svým rodičům, na druhé straně to je strach z možného nebezpečí, kterému se vystavuje, když opustí bezpečné zázemí rodového hradu. Ale to je přesně to, co hrdinku tvoří. Její odvaha riskovat, statečnost a neústupnost. U neústupnosti se ještě zastavíme, ostatně kdejaká lady, která se pokusila vzdorovat svému osudu, se často se skloněnou hlavou vrátila zpět domů, ať už za to mohla první porážka, ponížení, nebo jen stesk po přepychu. O to obdivuhodnější žena je, pokud dokáže tyto hranice porušit, přejít všechny problémy a stát ženou, kterou touží být.

Co ovšem ženu k takovému kroku vede? Samozřejmě její temperament a vnitřní touha, touha dokázat něco víc. Nutkání zbavit se společenských pout a nabýt svobodu, být tím, kým sní být. Často se zde také vyskytuje motiv nešťastné lásky, která ženě kompletně převrátí její hodnotový systém. A ten nemusí převrátit pouze láska, může jít o jakoukoliv významnou událost, často negativní, která kompletně zboří veškeré zažité normy.

Tyto ženy jsou mravními vzory, jsou našimi hrdinkami. Vystupují v epických situacích a často jsou ztělesněním vysněných vlastností a síly. Nejvýraznějšími postavami, které vykazují rysy toho typu, jsou Brienne, Arya a Aša. Všechny tři jsou bojovnice, které se nebojí přímých konfrontací, a dokonce ani zabíjení. Jsou to lady z mocných rodů, které se rozhodly stát se něčím víc než opečovávanými šlechticemi. Spojuje je radost z jejich způsobu života a celkově způsob jakým žijí. Najdeme ovšem i rozdíly, a to hlavně v tom, co ve svém nekonvenčním životě dokázaly a čím se chtějí stát. Brienne je velice čestná,

heroická, touží se stát symbolem rytířských ctností, oproti tomu Arya je testována situacemi, kdy jí jde o život. Její boj není rytířský a čestný, je to boj o přežití, kde je dovoleno vše a neprobíhá vždy čistě. Třetí vrchol trojúhelníku tvoří Aša, která je jako jediná z obou dívek v nestandardním životě podporována a je od ní do jisté míry i vyžadován rodovými tradicemi a kulturou.

6.1 Brienne, ušlechtilý symbol rytířské ctnosti

Brienne z Tarthu je velmi výjimečnou postavou. Jsou jí dány prvky dámy i prvky rytíře. Prvky dámy můžeme shrnout jednoduše, a to Brienninou počestností a vychováním. Prvky rytíře můžeme rozebrat mnohem podrobněji. Otázkou však zůstává, co přimělo Brienne vydat se na cestu boření stereotypů, která není pro běžnou dámu. Cestu, která by ji mohla stát život. Je na pováženou, zda se rozhodla sama, nebo byla donucena svým okolím. Autor nám retrospektivně nastiňuje pouze nejkrušnější okamžiky Briennina mládí, kdy kvůli svému vzhledu byla obětí posměšků a šikany. Je pravděpodobné, že Brienne by ráda byla dámou, alespoň jako dítě, autor ji ovšem obdařil nehezkým vzhledem, který ji naplnění této role výrazně ztížil. S jejím ošklivým vzhledem se pojí i mužské držení těla a síla, která byla Brienne často vyčítána. Druhým výrazným prostředkem, který Brienne formoval, bylo sociální prostředí, kde žila. Jako dcera velmi bohatého lorda Tartha se musela často účastnit plesů a galavečerů, rovněž na ni byl vyvíjen tlak ohledně vhodného manžela a smluveného sňatku. Ukázalo se však, že veškerí zájemci stojí buď o peníze, nebo o přízeň jejího otce. To a neustálé narážky na vzhled Brienne zlomily a rozhodla se raději chopit meče. V tomto rozhodnutí hraje významnou roli i motiv písní a romancí, které Brienne moc ráda poslouchá, písně o statečných rytířích a pannách v nesnázích. Sama se ovšem trošku paradoxně vzhledla v mužském vzoru hrdinství a rozhodla se dokázat, že pravým rytířem se může stát i žena. Nikdy totiž neměla šanci být pravou ženou, šaty ji neslušely, mužům se nelíbila, veškeré pokusy o vztahy dopadly katastrofálně. Získala tedy raději šermířský výcvik a vydala se na pokyn otce sloužit lordu Renlymu Baratheonovi, se kterým již kdysi zkřížila svůj osud.

„Máš v pažích mužskou sílu,“ řekl jí nejdnou, „ale tvoje srdce je stejně měkké jako u kterékoli panny.“³³

Téma nerovné lásky se v jejich vztahu objevuje různými způsoby. Nejen tím, že ji Renly prakticky ignoruje, ale také si vzal jinou ženu a Brienne bere pouze jako svého bojovníka. V této pozici se Brienne cítí dobře, dělá, co ji baví, může volně bojovat, protože ji Renly dává pravomoci rytíře a je na blízku své lásce. I v tomto se výrazně liší od standardů Západozemí, kde jsou bohaté dcery vlivných lordů „žádaným zbožím“ a rády se nechávají od nápadníků dobývat. Brienne je však smířena se svým osudem, ne však natolik, aby ztratila své romantické sny. Tudíž jde, jak se říká, lásce naproti. Spíše ale můžeme vidět velkou naivitu a závislost Brienne na lidech, kteří se k ní chovají dobře.

„Renly o ní řekl, že je absurdní. Žena oblečená v mužské zbroji, která předstírá, že je rytíř.“³⁴

Opět ale zafunguje genderová nerovnost a Brienne se mezi muži stává terčem posměšků, hrozí jí dokonce znásilnění, kdy se vojáci vsadí o to, kdo Brienne zbabí panenství. Autor ji staví do nelehké pozice, kdy je jí opovrhováno, je ponižována a není jí dávana úcta a čest, jaká by měla. Dochází k úvahám, zda je rytířství skutečně tak zkažené, jak vypadá. Brienne se ovšem rozhodne nevzdávat se a prezentovat světlou stránku rytířů. V pozadí také vzrůstá napětí čtenáře, když ze zdroje, který má k situaci blízko, ale přesto nás může klamat, zjišťujeme, že Renly Brienne nikdy nemiloval a využil ji pouze jako svůj lidský štít. Tím vzniká pomyslné „znásilnění“ Brienne, která by pro Renlyho skutečně obětovala svůj život, od někoho, od koho by to nikdy nečekala. Přesto je ale v pozici hrdiny a velmi výrazně prezentuje symbol dobra a čistého srdce. Je věrna svému pánovi a svým lidem dokonce více než kdejaký mužský vládce. Žádný jiný muž a už vůbec ne žena v celém díle nereprezentuje hrdinskou a rytířskou povahu více než právě Brienne.

„Vždycky je lepší bojovat než čekat,“ poznamenala Brienne. „Když bojuješ, nepřipadáš si tak bezmocná. Máš meč a koně, někdy sekeru. Jsi-li ve zbroji, je pro ně obtížnější zranit tě.“ „Rytíři v bitvách umírají,“ připomněla jí Catelyn. Brienne na ni pohlédla svýma

³³ Cit. dle: MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Hostina pro vrány*. Str. 342.

³⁴ Cit. dle: MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Bouře mečů*. Str. 949.

krásnýma modrýma očima. „Stejně jako ženy umírají na porodním loži. Jenomže o nich nikdo písně nezpívá.“³⁵

Briennin vývoj v knize je pozitivní a pro čtenáře příjemný. Z původně ošklivé nejisté dívky, která se až příliš žene za svým snem, se stává rozvážná, působivá žena. Přesto si zachovává výjimečné rysy, které měla už od počátku, jako například počestnost a věrnost. Fikční svět George Martina prošpikovaný špatnostmi ji evidentně nekazí a Brienne je nám ukázána jako světlý bod, který nejenže bojuje proti fiktivním nepřítelům, ale symbolicky bojuje proti všemu zlu, zároveň v interpretaci reálného světa bojuje za ženské postavení a prosazení ženy jako bojovnice, ať už po vzoru Brienne doslova či v duchovní rovině.

Osud Brienne je často pokoušen, čímž se její postava dostává do popředí a do obliby čtenářů. Z toho, že je přítomna většině významných událostí děje, můžeme usuzovat, že s ní autor plánuje velké věci. Přeci jen je jediné zdánlivé světlo osvětlující temný svět Martinova fikčního světa.

6.2 Arya – dívka, která vždy byla více než lady

Arya Stark je velice sporná a kontroverzní postava. Jedná se o devítiletou dívku s prakticky nejvyšší mírou vývoje. Její kontroverznost spočívá v životní cestě, na kterou se dala, kdy se nebojí vraždit pro své bezpečí, následně i z pomsty, trénuje s těmi nejlepšími a stává se dokonce nájemným vrahem.

„Ach Aryo. Máš v sobě divokost, dítě. Vlčí krev, říkával tomu můj otec. Lyanna v sobě měla její nádech a můj bratr Brandon mnohem víc než to. Oba je to předčasně přivedlo do hrobu.“³⁶

„A Arya, nu... Nedovi návštěvníci, kteří vjeli na nádvoří bez ohlášení, si ji často pletli se štolbou. Musím přiznat, že s Aryou jsme měli trápení. Byla napolo klukem a napolo vlčím mládětem. Cokoli jí člověk zakázal, začala po tom toužit. Měla Nedův protáhlý obličej a hnědé vlasy, které vždycky vypadaly, jako by si v nich udělal hnízdo nějaký vrabčák. Zoufale jsem se snažila udělat dámu i z ní, jenomže tak jako jiná děvčata v jejím věku

³⁵ Cit. dle: MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Střet králů*. Str. 614, 615.

³⁶ Cit. dle: MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Hra o trůny*. Str. 231.

sbírají panenky, ona sbírala jizvy a vždycky bez obalu řekla cokoli, co jí zrovna přišlo na jazyk.“³⁷

Vše začíná vykreslením Aryi jako malé lady, která se raději baví s chlapci, zlobí na dvoře a tajně se učí střílet z luku či bojovat s mečem. Jako třetí z celkových pěti dětí a jako druhá dcera by mohla hledat vzor ve své starší sestře, která se dá označovat za pravou dámu, nicméně autor zde rozehrává hru, kdy v Arye mísí nejen představu biologických předpokladů po otci, ale rovněž sociální hru, přičemž Arya se vidí spíše v otci a bratrech, než v matce a sestře. Nápodoba a hledání vzorů hraje v existenci Aryi významnou roli. Když pomíneme otce, který sice jejím vzorem je, ale většinou podléhá rozhodnutím manželky Catelyn Stark a Aryu krotí, hlavním podporovatelem a přítelem Aryi je její bastardní bratr Jon Sníh. V něm autor ztělesňuje hlavního hybatele, který odstartuje Aryinu cestu prostřednictvím symbolu, který jí dá – meče Jehly, který pro Aryu v celé sáze hraje velmi důležitou roli.

Aryina cesta bojovnice začíná symbolickým předáním Jehly, reálně se ovšem odehrává až později v Králově přístavišti, když ji otec povoluje cvičit. Najímá ji braavoského šermíře Syria Forella, který se Arye stává dalším vzorem. Během tréninku nejenže Aryu učí bojovat, ale také jí vštěpuje základní hodnoty a morálku boje a učí ji i výdrž, rychlost a boj prakticky formou tance a umění. Po následném vyvraždění služebnictva Starků Arya utíká, zatímco Syrio je zabit. Nečekaná poprava otce, velkého vzoru Syria Forella, vojáků a sluhů a zajetí sestry v Arye zanechává hluboké rány, které se snaží zaplnit myšlenkami na pomstu. Tato autorova tendence udělat z Aryi mstitelku postupně sílí a po dalších událostech a smrtích Aryiných blízkých vzorů, vytváří seznam lidí, které Arya plánuje zabít, s vraždou má touto dobou již zkušenosti, během útěku z králova přístaviště zavraždila agresivního chlapce, který ji ohrožoval. Poprvé se role doposud favorizované, nestereotypní a sympaticky bojovné Aryi obrací a můžeme spatřit zásadní rysy pomstychtivosti a krutosti. Tyto rysy jsou podtrženy Aryinými zvyky, kdy si například vždy před spaním seznam svých obětí chladně opakuje.

„Ser Gregor, pomyslela si, Dunsen, Sladký Raff, ser Ilyn, ser Meryn, královna Cersei. Už jich zbývalo jenom šest. Joffrey byl mrtvý, Ohař zabil Pollivera a ona sama bodla Lechtače a toho pitomého uhrovitého panoše.“³⁸

³⁷ Cit. dle: MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Střet králů*. Str. 737, 738.

Během své cesty coby vyhnance a štvance se Arya setkává s dalšími velkými muži, kteří jí předávají své zkušenosti a znalosti. Nejvýraznější jsou dva – Ohař a Jaqen H'ghar. Zatímco Ohař Aryu prakticky unesl pro výkupné a postupně si ji oblíbil a vytvořili si pro oba výhodný vztah, kdy bojovali společně a chránili se, dokud mu Arya coby zajatkyň neutekla, Jaqen v Arye viděl mnohem větší potenciál. Nabádá Aryu k návštěvě Braavosu a dává ji minci, která funguje jako vstupenka do Domu černé a bílé. Takto autor vytváří Aryinu pomyslnou třetí rovinu – první byla vzpurná malá lady, druhá byla bojovnice za pomstu a touto třetí je Arya jako nájemná vražedkyně. Můžeme se domnívat, že nedostatek blízkých a vyhledávání dosti divokých vzorů v Arye zanechaly díru, kterou se snaží naplnit vidinou příslušnosti k nějaké skupině, v tomto případě se skupinou Mužů bez tváře. Aryu na nich láká nejen benevolence k boji a vraždám, což ji podvědomě láká, ale rovněž řád a paradoxně i vysoký morální kodex, se kterým se dosud příliš nesetkávala. V tom se odráží její výrazný vývoj, zatímco dříve inklinovala k divokosti a užívala si svobody, nyní dospívá a uvědomuje si, že dokonce i v něčem tak opovržením hodném jako je vražda, je nutné dodržovat pravidla a zásady. Také se i navzdory skupině, do které se přidala, stává výraznou individualitou.

„Kdo jsi?“ zeptal se morový obličej, jakmile se ocitli o samotě. „Nikdo.“ „Tak to není. Jsi Arya zrodu Starků, která se kouše do rtů a nedokáže vyslovit lež.“ „Byla jsem. Ted' už ne.“³⁹

U společenstva Mužů bez tváře následně podstupuje těžký výcvik zbavení se identity. Neučí se boji, ale učí se pokoře, řádu a činností, které jsou se smrtí spojeny. Jak již bylo zmíněno, Muži bez tváře jsou fiktivní uskupení s bohatým mravním kodexem, vraždící lidi na objednávku, ale jejich život darují bohu smrti. Mrtvé tělo omyjí, upraví a následně mu odejmou tvář, kterou vloží na stojan do síně tváří. Autor tak vytváří zcela výjimečné uskupení na hranici zločinecké organizace a náboženské sekty. Aryu ovšem i v jejím okruhu staví mimo a zanechává jí vlastní myšlenky a jednání, které ne vždy s řádem Mužů bez tváře souhlasí. Opět se objevuje motiv magického spojení se zlovlčicí, ale i dalším zvířetem, konkrétně kočkou. Arya je totiž oslepena pro potřeby výcviku a výcvik je skutečně tak složitý, že trpí. Během jednoho výprasku se vtěluje do těla kočky, která je nablízku a pozoruje se z jejího pohledu, vidí tak kdo ji bije a touto informací jeho

³⁸ Cit. dle: MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Hostina pro vrány*. Str. 112.

³⁹ Cit. dle: MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Tanec s draky*. Str. 973.

samotného překvapí natolik, že je povýšena na začínající vražedkyni. Arya je tedy postava víceméně silně spojená s magií, ačkoliv ji sama nevytváří a neovládá. Po její první vraždě v řádu Mužů bez tváře je dále povýšena a přiřazena k dalšímu výcviku. Během výcviku ovšem stále pochybuje. Můžeme si všimnout váhání během zabíjení, a rovněž Aryina změna identity neprobíhá zcela bez problémů, nedokáže se totiž odpoutat od minulého života a uschovává si Jehlu, místo aby se jí zbavila.

V kontroverzní Arye nám tedy autor představuje hned několik typů, od bojovné dívenky až po ostřílenou vražedkyni. Vystupují rysy krutosti, agrese, vychytralosti, ale rovněž rádu, smilování, touhy po rodině a bezpečí. Čím více Arya dospívá, tím více ustupuje do pozadí její zraněné, ublížené bránící se já a na povrch se dostává pravá osobnost, která v sobě poji čestnost a dobrou auru Starků, ačkoliv k tomu bude mít Arya ještě dlouhou cestu.

6.3 Aša a její „mužský“ úděl dědičky Ostrovů

Aša Greyjoy je jakožto dcera lorda Balona Greyjoye, který ji záměrně vychovává po mužském vzoru, jediná z žen, která boří stereotypy s požehnáním rodičů, ne-li jejich vinou. Autor totiž celou její postavu a veškeré její mužské rysy staví na silné identifikaci s otcem, ke které došel prostřednictvím vražd a zajetí starších a mužských potomků. Vytváří tak prototyp rodiče, který je na svém dítěti závislý, upíná se k němu, protože nedokáže snést smrt dalších potomků a nejenže ji fanaticky chrání, ale vychovává ji po vzoru vysněného mužského dědice, kterého mu nebylo dopřáno. V postavě Balona formuje názor, že Ašu, jako posledního existujícího dědice, je nutné chránit a vhodně vychovat.

Od národa, jehož kulturou je tradice boje a rabování podobná pirátství, je jasné, že nejefektivnější ochrana je umět se bránit a bojovat. Aša tedy byla vycvičena v různých formách boje a dostala i vlastní bojovou loď s posádkou. V Aše si ovšem otec plní i sen vychovat silného syna, budoucího krále, a tak ji učí kromě boje i zodpovědnost, strategii a různé panovnické povinnosti. Zcela základní je ale zmínit, že Aše se tato výchova líbí, je spokojena, netouží po tom stát se princeznou v šatech, a naopak místo toho preferuje mužský oděv a zbraň do ruky. Je zkušená v pití a rabování, nebojí se poprat o svůj nárok a postupně naučila svou posádku respektovat ji jako ženu. V kruté a patriarchální kultuře Železných z Ostrovů je její genderově nevýhodné postavení stále zkoušeno, což hraje obrovskou roli ve formování jejího charakteru. Autor ji zachovává ženské rysy a touhy,

chování je však výrazně hrubé a částečně i vzhled, a hlavně oblékání, kterým také kopíruje muže. To ovšem mezi krvežiznivými piráty není překážkou a často o Ašu jeví zájem, a naopak jim přijde atraktivnější, než kdejaká „křehulka“.

„Mojí bratři jsou dávno mrtví a moje sestra... nu, říkají, že Ašiným oblíbeným šatem je drátěná košile, která jí visí až pod kolena, s prádlem z vařené kůže pod ní. Mužský oděv jí však neučiní mužem.“⁴⁰

Tímto vývojem autor staví Ašu do protikladu jejího zajatého bratra Theona, který se později vrací do rodového sídla. Aša je oproti němu drsnější, více odvážná a zkušená v boji. Vyznává pravé hodnoty Železných a není zhýčkaná umělečtější kulturou pevninského Západozemí. V rodině tak skutečně přebírá mužskou roli, zatímco Theon je odsouzen k roli vyvrhela a je všem pro smích. To se odráží i na úkolech, které jim otec předkládá – Aša má dobývat ve velkém, zatímco Theon dostává jedinou loď. Nicméně Aša svou rodinu bere vážně a dává na ni velký důraz, přijímá Theona, a přestože se mu rovněž posmívá, ve skutečnosti ho chrání a má ho ráda. Jako dobyvatelka se Aša ukazuje velmi úspěšná, opět na rozdíl od svého bratra. Autor v ní skutečně vykresluje obrovskou sílu a věrnost svému otci. Po jeho smrti dokonce cítí potřebu stát se novou královnou Železných ostrovů, je ochotna porušit základ své kultury, kde jsou ženy buď otrokyně, nebo jsou zastrčeny v pozadí a pluje se o tento titul přihlásit.

„Znovu ti radím, nepluj do té bouře. Tvůj boj je beznadějný.“ „Žádný boj není beznadějný, dokud je bojován. Mám na trůn největší nárok. Jsem dědic z Balonovy krve.“⁴¹

Opět ale přichází do role genderové postavení Aši a ostatní, starší a zkušenější muži, mají v královské přednost. Přestože mnoho mužů svou mírnější politikou, kam se promítá její pohlaví, oslovila, většina Železných zůstala věrna starému způsobu života. Nově zvolený král Euron jí za trest, že se mu opovážila vzdorovat, provdává proti její vůli za starého lorda. Tím narušuje její způsob života. Aša sice milence měla a o mužích snila, nikdy by ale nepřijala roli manželky starající se o teplo rodinného krbu. Taková představa jí je proti srsti a sňatek odmítla již předtím i vlivnějšímu lordovi, protože její ambice tuto rodinnou roli překračují.

⁴⁰ Cit. dle: MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Střet králů*. Str. 368.

⁴¹ Cit. dle: MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Hostina pro vrány*. Str. 201.

„Tristifer zavrtěl hlavou. „Tobě a mně je určeno žít spolu, Ašo. Vždycky jsem věděl, že budeš moje žena a matka mých synů.“ Popadl ji za paži. Během okamžiku měl ke krku přitisknutou dýku. „Sundej ze mě tu ruku, nebo nebudeš žít dost dlouho, abys ještě nějakého syna zplodil. Hned.“⁴²

Během svých dobovačných výprav a pobytu v dobytém hradě se po krátkém boji stává zajatkyň. Stále se ovšem distancuje od označení lady a nechává se sebou nakládat jako s mužským zajatcem. Je přesvědčena, že se chová správně a z hlediska cti, kterou má, je pro ni nelichotivé přijímat ženská privilegia. Raději by vzala do ruky svou oblíbenou sekeru. Tu ostatně hojně používala v boji proti únoscům. Těmito všemi motivy autor dokazuje, že Aša nepřebírá mužskou roli jen na pokyny otce, ale drží si ji i po jeho smrti a bez jeho kontroly. Otázkou je, zda to je způsobeno výchovou a Aša se jen těžko přizpůsobuje životu bez otce, nebo jestli jí takové chování těší a je rozhodnuta se tak chovat sama od sebe i dál. Můžeme si totiž všimnout určitých pochyb, obzvláště v jejích mileneckých vztazích, kdy začíná toužit po muži nejen jako sexuálnímu prostředku, ale touží i po lásce. Na druhé straně se stále drží své rodiny a je ochotna pomoci bratrovi, dostát svým závazkům a bojovat o své postavení.

„Bankéř si ji prohlížel bystrýma tmavýma očima. „Pokud se nemýlím, jsi lady Aša z rodu Greyjoyů.“ „Ano, jsem Aša z rodu Greyjoyů. Názory na to, zda jsem lady, se různí.“⁴³

⁴² Cit. dle: Tamtéž, str. 207.

⁴³ Cit. dle: MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Tanec s draky*. Str. 960.

7 Šílená žena

Šílenství se může objevovat v mnohých podobách, pro naše účely ho můžeme definovat jako soubor psychických poruch a nemocí, který výrazně ovlivňuje uvažování a jednání postav. Šílenství je v Západozemí běžné už od nejstarších dob. Jedním z rodů, kde se vyskytovalo nejvíce pomatených lidí je rod Targaryenů, kde se můžeme domnívat, že za to mohou incestní svazky mezi členy. Nemůžeme ale vznik šílenství vyvozovat pouze od incestu. Dokonce hlavní postava Daenerys Targaryen, vzešlá z incestního svazku, šílená vůbec není (na rozdíl od bratra a otce). Šílenství se může vyvinout jakkoliv, případně může být i vrozené, nebo získané nějakou událostí, která naprosto přehodí žebříček hodnot a člověk to ne vždy zvládne ustát. Pro potřeby této práce zahrneme v rámci pojmu „šílenství“ obzvláště paranoiu, agresi ve vysoké míře, hysterii a rysy schizofrenie. Nejspecifičtější postavou zmítanou psychickými poruchami je jednoznačně Cersei Lannister. Ačkoliv se vyskytuje teorie, že se svým dvojčetem jsou bastardy šíleného krále Aeryse II., nemůžeme s ní pracovat jako s plnohodnotnou. Cersei je příkladem postavy, kterou zmítá šílenství již od dětství. Jiný případ je např. Catelyn Stark, která zešílí až během událostí na Rudé svatbě, kdy je její syn zavražděn. Hlavní rozdíl je zcela zřetelný, kdy šílenství v podobě psychických poruch může být postupné, pomalé a vyvíjí se, zatímco zešílení v krátké chvíli se projeví okamžitým zatměním. Vždy je ale pojmáno negativně a má neblahé důsledky na další vývoj postav. Prakticky můžeme stanovit pravidlem, že šílenství se postupně stále prohlubuje, nikdy nezmizí, a naprosto mění charakteristické vlastnosti postav – prohlubuje záporné vlastnosti a likviduje ty ušlechtilé. Autor v ději dává šílenství velký prostor, můžeme ho považovat za jeden z hybných motivů celé historie Západozemí a postavy jsou postupnému šílenství přizpůsobeny. To se týká hlavně vnitřních monologů a myšlenek, které jsou vždy autentické, a vliv psychických nemocí se na nich zrcadlí velmi jasně. Dále je se šílenstvím spojena také gradace, kdy vzniká napětí, které nutně musí vygradovat děsivým činem, který naplní vzrůstající tendence šílenství postav a promění nám obraz dané postavy navždy. Je tedy na místě položit si otázku, která nám v knihách zatím nebyla zcela objasněna. Kam až šílenství Martinových charakterů dokáže zajít?

7.1 Cersei zmítaná paranoiou a šílenstvím

Cersei je osobou, která je asi nejvýrazněji sužována psychickými chorobami. Autor nám dává detailní náhled do její mysli, kde tyto znaky můžeme pozorovat retrospektivně až do dětství. Už v té době je vykreslena jako silně manipulativní, paranoidní a krutá dívka, která ráda ubližuje mladšímu bratrovi, obává se zrady nejbližších přátel a vede incestní poměr se svým bratrem dvojčetem. To, že disponovala těmito psychickými poruchami už v dětství značí, že jde pravděpodobně o dědičné potíže a předurčuje to jejich postupné prohlubování. Autor v této tématice zachází tak daleko, že se nebojí nepřímo nám vyobrazit Cerseinu vraždu kamarádky, a to pouze z paranoidního důvodu, aby neřekla nikomu o proroctví, které Cersei dostala. Rovněž máme možnost nahlédnout do Cerseina běžného života a vidět například i její týrání mladšího bratra, hlazení lvů holou rukou a další události, nad kterými čtenáři zůstává rozum stát.

Jedinou věcí, která Cersei drží v klidu je její bratr Jaime a jejich incestní potomci. Cersei se jako matka projevuje velmi poctivě, pečovatelsky a ochranně, můžeme cítit silný kontrast mezi její osobností v přítomnosti dětí a bez nich. Celkově jí je její rodina blízká, včetně otce, který za Cersei často vyřizuje její problémy a dává jí pocit jistoty a nedotknutelnosti. Hlavní osobou, která Cersei přímo děsí je právě mladší bratr Tyrion. Autor tento strach odůvodňuje Cerseiným proroctvím, které si vyslechla, když byla malá, a kde se praví, že jí valonquar, valyrijsky „malý bratr“, usmrtí. Proroctví dále praví o smrti všech jejích dětí a nové, mladší a krásnější královně, která Cersei svrhne. To jsou tři hlavní věci, které v Cersei vzbuzují její psychické problémy. Zpočátku pouze Tyrion, se kterým Cersei soupeří, ale kvůli jeho nadprůměrnému intelektu a strategickému myšlení mu nesať ani po kotníky. Dokonce k němu cítí silný odpor až nenávisť. Ačkoliv je čtenář dobře obeznámen s Tyrionovými dobrými úmysly vůči Cersei, z jejích vnitřních monologů můžeme vyčíst, že od něj nic dobrého nečeká. Vše umocní a vyvrcholí stavem, kdy se Cersei neštítí zabíjet a mučit lidi, aby se bratrovi pomstila, tehdy ji utvrzuje v jejím nenávisťném stanovisku a poprvé jí vyhrožuje. Následné rodinné události Tyrionova slova potvrzují a Cersei šílí po Tyrionově hlavě, za kterou slibuje lordství prakticky komukoliv, kdo ho zabije.

„Nikdy jsem tě neměl rád, Cersei, ale jsi moje sestra, a tak jsem ti nikdy neublížil. Pokazila jsi to. Za tohle ti ublížím. Ještě nevím jak, ale dej mi čas. Přejde den, kdy budeš věřit, že jsi

v bezpečí a šťastná a najednou se tvá radost změní v popel a ty poznáš, že dluh byl splacen.“⁴⁴

Co Cersei ovšem děsí více a je v tom hlavní motiv jejího šílenství, je smrt jejích dětí. Ty Cersei až přehnaně chrání a v čemkoliv proti nim vidí zradu. Pro děti je schopná vraždit, podplácet a vyhrožovat lidem. Psychické potíže se velmi zhorší, když syn Joffrey skutečně zemře. Viní z toho opět Tyriona, kterého autor trefně spojuje se všemi jejími útrapami a pro samotnou Cersei ztělesňuje čiré zlo. Smrt syna ovšem není jediné, čím je Cersein rozum pokoušen, dochází i k dalším neblahým věcem – války o trůn, zrady nejbližších, využívání Cerseiny hlouposti, a to vše završeno smrtí otce. Navíc Cersei je cíleně ponechávána na pospas, když se dějové linky postav rozdělují, a nejen Cerseina dcera Myrcella odjíždí, ale i bratr Jaime je odvolán do boje. Zbývající potomek Tommen se stává tupou loutkou manipulativní manželky Margaery Tyrell a Cersei se tak dostává do nejtěžší fáze svého života.

Jak je avizováno, Cersei skutečně její psychické problémy stále sílí a nejzřetelněji to můžeme vidět na stavech mánie a deprese. Mánií zažívá hlavně, když má na blízku bratra. Deprese naopak, když se cítí sama, zranitelná a slabá. Občas sklouzává až k šíleným stavům, kdy například podpaluje Pobočnickovu věž, kde zemřel její otec. Skrze postavu Jaimea můžeme pozorovat Cerseino až fanatické zaujetí ohněm a vychutnávání si všešlé destrukce. Naprosto se distancuje od jakékoliv rozumné strategie a rozvahy a dělá jednu šílenou věc za druhou. Podplácí muže sexuálními vztahy, zběsile se zadlužuje a staví armádu pro každý případ, nechává vzniknout skupině náboženských fanatiků a povoluje jim se vyzbrojit, a nakonec i nechává zabít nevhodné lidi a koho nemůže zabít, toho odstraňuje z cesty smyšleným udáním. Situace se ovšem začíná stáčet a Cersei sama sebe dostává do pastí. Její nepromyšlené manipulace se vymykají, a nakonec je zavřena do vězení. Křik, výhrůžky a slibování pomsty jí již nepomáhají a Cersei se dostává na emocionální dno. Stále zde však proniká motiv zla v podobě Tyriona, kterého Cersei viní i v tuto chvíli, v záchvatech paranoii obviňuje i Margaery Tyrell a přemýšlí o spiknutí z její strany. Stále je ovšem natolik inteligentní, že přemýšlí, jak se dostat ven. V hlavě střeďává šílené plány na pomstu, které dosáhne, když se přizpůsobí a bude hrát na notu svých vězňů.

⁴⁴ Cit. dle: MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Sřet králů*. Str. 732.

„On to chtěl. On a Nejvyšší vrabčák. A taky ta malá růže, o tom nepochybuji. Zhřešila jsem a musím se kát, musím demonstrovat svoji hanbu před očima každého žebráka ve městě. Oni si myslí, že to zlomí mou hrdost, že to bude můj konec, jenže se mylí.“⁴⁵

Nervové zhroucení je zcela evidentní, ale při životě ji stále drží láskyplné myšlenky na Jaimeho i Tommena. Autor ovšem stále zkouší, kolik Cersei vydrží – během cesty pokání ji fanatici oholí vlasy, lidé na ni pokřikují a hází špinu, ale snaží se být silná, jak plánovala, avšak znovu se hroučí. Vidí tváře svých obětí a blízkých v davu a má halucinace. Naprosto vyčerpaná se následně vrací domů a stává se mnohem klidnější a rozvážnější. Otázkou ale je, zda nejde jen o jeden z jejích plánů, protože Cersei Lannister nikdy nezapomíná.

7.2 Catelyn a ztráta rozumu během smrti

Catelyn Stark je postava silně poznamenaná tragickým osudem. Přišla o svého muže, otce, o své děti, milovaného syna a jeho armádu, která měla zachránit její dceru. Příliš smrtí se na ní podepsalo, a ještě před samotným aktem zešílení nám dal autor zakusit důkazy o její skomírající racionalitě. Prakticky okamžitě po smrti manžela bylo pozorovatelné Catelynino rozmlouvání s duchem Eddarda. Ne v pravém slova smyslu, ale Catelyn se na něj často obracela v myšlenkách i promluvěch, jako by vnímala jeho přítomnost, jako by ji nikdy neopustil a stále jí byl na blízku. Takové chování je v jistém smyslu pochopitelné, přeci jen se děje i reálně, není to tedy autorem smyšlený motiv, nicméně racionálně a konzervativně vykreslená Catelyn nikdy dříve podobné vlastnosti nevykazovala. Další výraznou věcí je gradující beznaděj, se kterou zákonitě přibývá špatných rozhodnutí. Nepromyšlené, zbrklé a zoufalé činy, které nevědomky ubližovaly nejen jejímu synovi a zbylým dětem, ale také celému národu Severu.

Pomyslnou poslední kapku autor připravil v události zvané jako Rudá svatba. Tento obludný počín, kde se autor rozhodl vyvraždit celou jednu dějovou linku, velkou část rodu Starků a prakticky celé bojeschopné obyvatelstvo Severu, jistě autor chystal dlouhou dobu – možná proto se vlastnosti Catelyn a Robba Starka stávaly čím dál více negativnější (úsilí znelíbit postavu obecnstvu za účelem zmírnění negativních ohlasů po její smrti je podle mě zcela běžná praktika populární literatury). Vraťme se ovšem k precizně vykreslené

⁴⁵ Cit. dle: MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Tanec s draky*. Str. 994.

Rudé svatbě, zde v děsivé řeži zemřela veškerá severská šlechta, řadoví vojáci a obzvláště Robb Stark, Catelynino oblíbené dítě, které ji drželo přičetnou po smrti manžela. V tuto chvíli je postava Catelyn na dně a autor vhodně vykresluje realistické pocity, které by i reálný člověk během smrti nejbližších mohl cítit. Pocity naprosté euforie, kdy ji netíží pozemské problémy. Stav, kdy necítí bolest a myslí pouze na nejdůležitější věci ve svém životě, své milované.

„Slzy, co jí stékaly z očí, pálily jako ocet a deset vzteklých havranů jí drásalo tváře ostrými drápy, odtrhávalo kusy masa a zanechávalo po nich hluboké rýhy, které se plnily rudou tekutinou. Cítila na rtech vlastní krev. Tolik to bolí, pomyslela si. Naše děti. Nede, všechna naše sladká děťátka. Rickon, Bran, Arya, Sansa, Robb... Robb... Prosím, Nede, prosím, ukonči to, ukonči tu bolest... Bílé a rudé slzy se stékaly dohromady, dokud neměla obličej rozedraný na cáry, obličej, který Ned tolik miloval. Catelyn Stark zvedla ruce a dívala se, jak jí krev stéká po štíhlých prstech, po zápěstích a pod rukávy oděvu. Pomalí rudí červi se jí plazili po pažích pod šaty. Šimrá to. To ji přimělo začít se bláznivě smát a křičet najednou. „Blázen,“ řekl někdo, „zešilela,“ a někdo jiný řekl: „Skončujme to s ní.“ Čísi ruka ji popadla za vlasy, přesně tak jak to ona udělala Zvoníčkoví, a Catelyn si pomyslela: Ne, ne, neřežte mi vlasy, Ned je má tak rád. To už ale ucítila na krku ocel a její kousnutí, které bylo rudé a chladné.“⁴⁶

Tímto ovšem autor s postavou Catelyn Stark neskoncoval. Připravil pro ni mnohem komplikovanější osud. Dovolil, aby mohla znovu ožít, čímž samozřejmě naráží na vyšší účel, který má a musí jej vykonat. Zatím nám nebylo odhaleno, jaký tento účel je, můžeme se ale domnívat, že se bude týkat osudu jejich dětí a služby Pánu světla. Toho autor staví do pozice dobra k antagonistickému protikladu temnoty, Velkého Jiného. Catelyn by tedy zákonitě měla být služebnictví dobra.

„Lady Catelyn?“ Oči se jí zalily slzami. „Říkali... říkali, že jsi mrtvá.“ „Je mrtvá,“ řekl Thoros z Myru. „Freyové jí podřízli hrdlo od ucha k uchu. Když jsme ji našli u řeky, byla tři dny po smrti. Harwin mne prosil, abych jí dal polibek života, ale bylo to již příliš dlouho. Neudělal bych to, ale lord Berik přitiskl svoje rty k jejím místo mne a plamen života přešel z něho na ni. A... ona vstala. Ať nás Pán světla ochraňuje. Ona vstala.“⁴⁷

⁴⁶ Cit. dle: MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Bouře mečů*. Str. 729.

⁴⁷ Cit. dle: MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Hostina pro vrány*. Str. 739.

Je pravděpodobné, že nedořešené problémy jejího života si ji zavolaly zpátky, možná byla její mateřská láska, tak silná, že se rozhodla vrátit. Jistě víme pouze to, že byla oživena ve stejném stavu, v jakém zemřela – ve smrtelném šílenství, které autor aktuálně proměňuje na fanatickou touhu po pomstě všem lidem, kteří jí a její rodině ublížili. Je těžké rozhodnout se, zda Catelynin charakter více pokřivilo šílenství během umírání či smrt samotná, ale autor využil její šílenou osobnost k vyobrazení na jejím těle, které je nyní mrtvolné a znetvořené stejně jako její rozum.

„Paní Kamenosrdce si sundala kápi a odmotala si z obličeje šedý vlněný šátek. Její vlasy byly suché a křehké, bílé jako kost. Čelo bylo samá zelená a šedá skvrna, potečkované hnědými květy rozpadu. Maso obličeje, od očí až k čelisti, lnulo k lebce v rozedraných cárech. Některé z těch cáru byly pokryté zaschlou krví, ale jiné se rozevíraly a odhalovaly kost pod nimi.“⁴⁸

Sama sebe nazývá paní Kamenosrdce, což může být další odkaz na to, že během smrti přišla o všechny emoce a zbylo jí pouze chladné potěšení z potrestání nepřátel. Její charakter nyní funguje jako sama slepá spravedlnost, která napravuje dřívější křivdy. Během následného setkání s Brienne ovšem můžeme pozorovat, že Catelyn naprosto bezmyšlenkovitě a krutě trestá i svou věrnou ochránkyni za domnělé zrady. Ve světě George Martina nemůžeme přesně určit do jaké míry je postava zlá či dobrá, protože každá postava jedná s nějakým účelem, nicméně během vyobrazení tohoto pokusu o Brienninu vraždu se můžeme dále domnívat, že s paní Kamenosrdce nás nečeká nic dobrého, ať už je služebnicí Pána světla nebo nikoli (čtenář ovšem z osudů jiných postav ví, že Pán světla rozhodně nepůsobí jako samo dobro, jak bývá prezentován).

⁴⁸ Cit. dle: Tamtéž.

8 Bezbranné postavy vymaňující se svému osudu

Bezbranné a manipulované postavy v Martinových dílech jsou většinou ženy, které jsou osudem zmítané, vystavené věcem, kterým by rozhodně vystaveny být neměly. Není ani divu, že se nebrání. Jedná se většinou o mladé dívky – vychované, hodné, důvěřivé, což se jim vymstí a je pouze na nich, jestli s osudem začnou bojovat, nebo se podvolí cizí autoritě a budou pokračovat stále ve stejném duchu naivity a poslušnosti. Shodnou charakteristikou je, že tyto postavy jsou ztracené, beznadějně zmítané osudem. Příčinou jejich neblahého osudu je prakticky vždy muž, který se původně zdá sympatický, nápomocný, vstřícný. Dívky podléhají jeho kouzlu, péči a vyhledávají jeho pomoc. Postupně se ale situace obrací, muž na ně tlačí, vnucuje jim svou vůli, ovládá je. Vymanění z manipulace a nepřízně osudu se následně uskuteční prudkým prozřením, kterému ovšem předchází postupný vývoj postavy. Záleží hlavně na tom, kdy si postavy své submisivní postavení před manipulátorem uvědomí a zda budou dost silné se mu vymanit. Jako příklad slouží postava Sansy Stark, která je v hrozné situaci, kdy se zklamala v muži, kterého milovala a plánovala s ním budoucnost. Postupem času se ovšem z muže, spíše chlapce, jejího srdce, Joffreho Baratheona, stává šílený tyran, kterému násilí rozhodně není cizí. Část její rodiny je na jeho pokyny vyvražděna, zbytek potkává jejich vlastní osud či stále válčí a sama Sansa je bita a týrána. V tuto chvíli do děje vstupuje další elegantně vystupující muž, který jí nabízí pomocnou ruku. I přes všechny neblahé vlivy, které to na Sansu má, můžeme soudit, že výše zmíněný muž, Petyr Baelish, ji skutečně miluje, a ačkoliv je figurkou v jeho hrách, plánuje jim vlastní budoucnost. Druhým typem takové postavy je Daenerys Targaryen, exilová princezna, které nezbyl už vůbec nikdo než její bratr Viserys Targaryen. Pojí je pouto rodiny, společné dětství, všechny útrapy včetně vyvraždění rodiny a exilu v Essosu. Daenerys jako malé dítě byla svým bratrem okouzlena, vyprávěl jí o slavné historii jejich rodu, mocných králích a královnách, dracích, kteří budili respekt i hrůzu. Sháněl Daenerys jídlo, prodával rodinné artefakty, aby jí zajistil přežití, nebyl jediný důvod, proč by Daenerys nemohla svému bratrovi věřit. Až na Viserysovo šílenství a neřízenou touhu po trůnu. Viserys se stává figurkou vlastního šílenství a chytře, touží po všem, co mu chybí, touží být králem jakým měl být a tyto myšlenky ho čím dál více ubíjejí. Až do takové míry, že si vztek vybíjí na Daenerys a postupně ji zapojuje do svých mocenských manipulací do takové míry, že se k ní chová jako k majetku.

Na obou postavách však můžeme vidět jejich postupný vývoj, a také prozření a naložení se situací po svém. Obě dívky jsou totiž inteligentní, uvědomělé a dokáží se ze situace poučit. Postavu Daenerys její prozření již potkalo, Sansu ohledně Joffreyho také a vzhledem k autorově narativu je zcela zřejmé, že podobný vývoj ji čeká i s Petyrem, rysy jejího vymanění ze submisivity můžeme v jisté míře již pozorovat. Projevuje se ovšem rozdíl mezi způsob těchto projevů – Daenerys je přímá a bojovná, Sansa se rozvíjí hlavně psychicky a tiše nabývá zkušeností. Jedno je ale jisté, obě si zažijí svůj průlom.

8.1 Sansa jako naivní a bezbranná oběť manipulací

Postava Sansy je ukázkou dětské nevinnosti, ale také naivity. Je velice vychovaná, milá a vyžívá se v romantických písních. Na první pohled se jedná o postavu, která nám nemá příliš co nabídnout. Autor ji dává krásný vzhled, se kterým se ovšem pojí i arogance a sebestřednost. Zároveň se nám Sansa může zdát hloupá a nevýrazná. To se ovšem pleteme. Sansa je neuvěřitelně zmitána osudem a autor ji využívá jako ukázkou toho, jak daleko se dokáže podceňovaná postava dostat. Na začátku v nás podporuje obraz její zbytečnosti, staví ji do role šlechtické dívky, která je zvyklá těžit ze svého postavení, posmívá se své sestře za její vzhled a naivně se vrhá do zasnub s okouzlujícím princem Joffreyem, protože si připadá, jako by byla v některé ze svých oblíbených romancí. Pravda je ale jiná a Sansa je vláčena bahnem. Je vystavena mnoha negativním prvkům, které se na jednu stranu zdají kruté a nemorální, to je ovšem přesně autorův styl. Sansu vykresluje jako typickou oběť. Po smrti otce je vzata jako rukojmí, je manipulována, aby sjednala kapitulaci Severu, je bita, týrána, ponižována.

„Obličej krále Joffreye ztvrdl. „Moje matka tvrdí, že se nesluší, aby král bil svoji ženu. Sere Meryne.“ Než si stačila uvědomit, co se děje, rytíř skočil před ni a škuhl jí hlavou dozadu. Když se snažila bránit, vyťal jí rukou v bílé rukavici políček přes ucho. Sansa si nepamatovala, že by spadla, ale příští věci, co věděla, bylo to, že leží na koleni, natažená mezi rohožemi. V hlavě jí zvonilo. Ser Meryn Trant stál nad ní a na kotnících jeho bělostně hedvábné rukavice se červenala krev.“⁴⁹

⁴⁹ Cit. dle: MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Hra o trůny*. Str. 763, 764.

Sansa přemýšlí o sebevraždě, ale můžeme si všimnout výrazného bojového rysu – během plánované sebevraždy chce strhnout tyranského krále Joffreyho s sebou do propasti.

„Říkala si, že by stačilo jen do něj strčit. Stál přímo tam, přímo tam a ušklíbal se na ni těmi svými tlustými červími rty. Mohla bys to udělat, říkala si. Mohla bys. Udělej to hned teď. Nezáleželo by na tom, jestli bys sletěla přes okraj s ním. Vůbec by na tom nezáleželo.“⁵⁰

Je zastavena, ale tato bojovnost jí zůstává. Nabývá nových vlastností, stává se vychytralou, přízrůbivou. Pomalu se učí, jak má jednat a co má říkat, aby nebyla zbytečně bita, ale zároveň si dokáže ve správnou chvíli dovolit uštěpačnou poznámku na konto Joffreyho. Tento motiv Sansina dospění je od autora velmi vítán, a i když na to jde pomalu, vývoj Sansy má obrovský dopad. Autor jí také do cesty staví tři výrazné muže, Sandora Clegana, Petyra Baelishe, a Tyriona Lannistera. Sangor Clegane má na Sansu velmi dobrý vliv, protože jí pomáhá uvědomit si, co vše dělá špatně a rovněž ji hlídá, aby neudělala zbytečnou hloupost.

„Ohař měl pravdu, myslela si, jsem jenom malý ptáček, co opakuje slova, která ho naučili.“⁵¹

Zatímco Tyrion se Sansou jedná s úctou a po zrušení zasnub s Joffreyem se stává jejím manželem, Petyr Baelish je na povrchu galantní, uvnitř má ale se Sansou své vlastní plány. Sansa mezitím skutečně dospívá a o lidech kolem sebe přemýšlí velmi kriticky.

„Kdysi prince Joffreyho milovala celým svým srdcem obdivovala jeho matku, královnu, a také ji bezmezně důvěřovala. Oni jí její lásku a důvěru oplatili otcovou hlavou. Už nikdy takovou chybu znovu neudělá.“⁵²

Velké zlepšení pro Sansu autor chystá v podobě útěku ze zajetí, které jí zprostředkuje právě Petyr Baelish. Tehdy vidíme, že zdánlivě odevzdaná a poslušná Sansa se na tento útek celou dobu připravuje. Petyr se se Sansou snaží jednat na rovinu, a přestože jí stále spoustu věcí tají, Sansa je z jeho přístupu potěšena. Autor jí skutečně dává reálné pocity a emoce a stejně jako v našem světě dívkám lichotí chovat se k nim jako k dospělým, i zde je Sansa z tohoto chování okouzlena. Martin se ale nijak netají tím, že Sansa je stále pouze

⁵⁰ Cit. dle: Tamtéž, str. 770.

⁵¹ Cit. dle: Tamtéž, str. 767.

⁵² Cit. dle: MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Střet králů*. Str. 56.

loutkou, nicméně to, že o tom ví, jí staví na úplně jinou kolej, víceméně spolupachatelky Petyrových plánů, a prakticky vzato jen čekáme, než se bude moci pořádně projevit.

„Já jsem taky figurka?“ Obávala se odpovědi. „Ano, ale s tím si nedělej starosti. Stále jsi napůl dítě. Každý muž začíná jako figurka a každá dívka taky.“⁵³

Postavení dítěte, kterým je manipulováno a dalo k tomu souhlas je pro Sansu velice výhodné, obzvláště když jí hrozí nebezpečí ze všech stran, dalo by se považovat za jednu ze Sansiných manipulací. V rovném postavení se vydává do dalších dobrodružství s lordem Baelishem, kterému z vlastní vůle hraje dceru, a stále rychleji se učí a čeká na svou příležitost. Začíná hrát svou vlastní hru a postupně se vymaňuje i z vlivu Petyra, kterého jako svého učitele přerůstá, čím dál více vidí do jeho strategií a dělá si své vlastní. Využívá příležitosti v ústraní, role poslušné holčičky, ale rozhodně se neplánuje vzdát svého nároku na trůn Severu.

8.2 Daenerys v době podřízení bratrovi

Daenerys je autorem vystavěna jako jedna z nejdůležitějších postav pro celou ságu a není divu, že se vůbec nejvýrazněji vyvíjí. Nejpodstatnější změnu můžeme vidět před jejím prvním pomyslným přerodem, tedy v době, kdy byla ovládána svým bratrem a poslouchala ho na slovo. Byla jeho obětí, majetkem, otrokem. To, že je jejím bratrem, posledním žijícím příbuzným a jediným společníkem, ji utvrzovala v tom, že ho musí poslouchat za každou cenu a plnit všechny jeho rozmary. Daenerys je stavěna do role oběti, týrané dívky. Stejně jako v dnešní době je taková situace velmi složitá, zoufalá a vyvolává v nás lítost, ale i hněv na postavu násilníka. Autor k tomu využívá motiv šílenství, které postihuje Daenerysina bratra Viseryse, zároveň ale využívá i případy, kdy se chová agresivně i během přičetných stavů. Ty jsou ovlivněny hlavně Viserysovou touhou po trůnu a po lepším životě. Prakticky vzato trestá Daenerys za vše, co jejich rodinu potkalo. Pocity depresí se střídají s mániemi. V jednu chvíli Daenerys vypráví příběhy o rytířích a dracích a za okamžik ji kroutí ruku nebo ji bije.

Postupně ale s dospíváním roste i Daenerysino sebevědomí, cítí, že je něčím víc a chování bratra jí začíná vadit. Pomyslná tečka je prodej Daenerys divochu khalu Drogovi, ještě

⁵³ Cit. dle: MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Bouře mečů*. Str. 957.

v tuto chvíli je Daenerys poslušná, ačkoliv zoufalá. Situace ji přivádí před hranice sebevraždy. Poté však zažívá přerod, psychicky sílí a staví se svému bratru na odpor. První reakce je zcela samozřejmá, Viserys se snaží bojovat a ponížit Daenerys na úroveň, na které byla na počátku. Ta má ale za sebou nyní celý khalasar a na sebevědomí a vnitřní síle ji přidává i dítě rostoucí v jejím lůně. Autor ale vykresluje další úroveň Viserysova šílenství, touha po trůnu ho šíří a stejně tak neposlušnost Daenerys. Koná zoufalé činy a snaží se Daenerys unést, usmrtit její dítě a ukrást jí drahocenná dračí vejce.

„Já jsem pán sedmi království, ne nějaký trávou zmazaný divoch se zvonečky ve vlasech“, odsekl Viserys. Popadl ji za paži. „Zdá se, že na to zapomináš ty couru. Myslíš si, že to tvoje velké břicho tě zachrání, když probudíš draka?“ Jeho prsty se bolestivě zaryly do její paže a Dany si na okamžik opět připadala jako malé dítě chvějící se tváří v tvář jeho hněvu.“⁵⁴

Daenerys ovšem už není sama, získala novou rodinu ve svém khalasaru, nové věrné v podobě Joraha Mormonta a nový důvod proč dále žít. Následná smrt Viseryse je symbolický start jejího nového života. Autor tak položil morální otázku, je správné nechat zabít svého bratra, když ohrožuje život vás a vašeho dítěte? Vše vyvrcholí v dramatickém úseku první knihy, kdy Viserys ohrožuje Daenerys mečem a ruší strategický sňatek s khalem Drogem.

„Chci to, kvůli čemu jsem sem přišel“, řekl jí. „chci korunu, kterou mi slíbil. Koupil si tě, ale nikdy za tebe nezaplatil. Řekni mu, že chci to, co jsem si s ním usmlouval, nebo si tě vezmu zpátky. Tebe a taky vejce. To svoje zatracené hříbě si může nechat. Vyřezu toho bastarda z tvého břicha a nechám mu ho tady.“ Hrot meče probodl její hedvábí a píchl jí do břicha.“⁵⁵

Následně je Viserys na pokyn Daenerys jejím manželem zabit pomocí rozpuštěného zlata. Získal tím pomyslnou zlatou korunu, po které celý život toužil. Daenerys tento krok vykoná a vyplácí se jí, nejenže zachraňuje své dítě i sebe, ale zároveň získává vliv a svobodu. Vymaňuje se z pout své rodiny a svého trýznitele, celého svého minulého života. Tímto vražedným aktem, ke kterému Daenerys dala svolení, autor také řídí další směřování Daenerys. Odhaluje, že pravým drakem s magickými schopnostmi je pouze ona,

⁵⁴ Cit. dle: MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Hra o trůny*. Str. 408.

⁵⁵ Cit. dle: Tamtéž, str. 514.

kteřá smrtí staršího bratra také nabývá prioritního nároku na trůn a přežitím jejího dítěte a setrváním v khalasaru se neodvratně blíží dalšímu událostem, které trvale změňí její život.

„Žádný drak to nebyl, pomyslela si Dany, podivně klidná. Draka oheň nezabije.“⁵⁶

Tyto události Daenerys poznamenávají a často na ně vzpomíná. Uvědomuje si, že výrazně zformovaly její život. Daenerys byla obětí svého osudu, ale vzepřela se mu a dokázala z něj vytěžit. Z těchto událostí plynou i další typy, které Daenerys vykazuje – matka, prostřednictvím soucitu s otroky, který získala, když sama byla otrokem bratra, a typ ženy toužící po trůnu, protože po smrti je nárok a rodinná povinnost pouze na jejích bedrech. Od této chvíle již není slabou a naivní dívkou jako dřív a vždy se dokáže postavit za svá práva.

„Trpaslík pokrčil rameny. „Vím o ní, že strávila dětství v exilu, v chudobě, že žila ze snů a pletich, že prchala z jednoho města do druhého, stále ve strachu, nikdy v bezpečí, bez přátel kromě bratra, jenž prodal její panenství Dothrakovi za příslib armády. Vím, že někde cestou se zrodili její draci, a stejně tak i ona. Vím, že je hrdá. Co jiného jí zbývalo než její hrdost? Vím, že je silná. Jak by mohla nebýt? Dothrakové slabostí opovrhují. Kdyby byla Daenerys slabá, zahynula by s Viserysem. Vím, že umí být nelitostná, čehož jsou důkazem Astapor, Yunkai a Meereen. Přešla travnaté planiny i rudou pustinu, přežila úkladné vraždy a spiknutí i kouzla a čáry, oplakala bratra, manžela a syna, zašlapala otrokářská města do prachu svými chodidly v hezoučkých sandálech.“⁵⁷

⁵⁶ Cit. dle: Tamtéž, str. 515.

⁵⁷ Cit. dle: MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Tanec s draky*. Str. 332.

Závěr

Martinovy postavy jsou vskutku neokázalí hrdinové, kteří vykazují obrovský vývoj. Co více, jde o ženy, které se snaží přežít v drsném fikčním světě plném nebezpečí a zlotřilců. Snaží se získat si, co jim náleží, co si přejí, po čem touží a žít životy, které jim sedí. Tyto touhy, přání a chytče se stávají základními hybnými motivy celého díla, ať už skrze vědomé jednání či pasivní ovlivňování jinými postavami. Autor charaktery vykresluje více než barvitě, což dává velký prostor pro vytváření typologie. Postavy stojí tváří v tvář smrti, ocitají se ve chvílích zoufalství, anebo naopak stojí na vrcholu svých sil. Ovšem plně se zde uplatňuje rčení „jednou jsi nahoře a jindy zase dole“. Ženské charaktery čelí nejen mužům, ale i ostatním ženám, a co je nejhorší, občas jsou jejich největšími nepřáteli ony samy. Autor kromě pohledu daných postav, které disponují vnitřními monology, také uplatňuje pohledy a názory ostatních charakterů. Můžeme tak námi sledované postavy pozorovat jednak z jejich egocentrického pohledu („já proti celému světu“), a rovněž z perspektivy pozorujících „kolemjdoucích“. V průběhu celé ságy jsme byli svědky života těchto žen, dostalo se nám mnoha nesnadných situací, které je formovaly. Tyto postavy jsou silně vývojové, což potvrzují jejich osobnostní rysy, které zrají stejně jako celá sága. Často nás i překvapují, dělají nečekaná rozhodnutí na základě předchozí zkušenosti, jsou plastické a vryjí se do čtenářovy paměti. Mohou v nás vyvolat emoce, empatii, skutečně je můžeme považovat za „staré známé“. Proč se tedy nepokusit zachytit alespoň základní rysy, které vykazují, a které je zařazují do typů? Docházíme k závěru, že literární typ je jakási všeobecná platnost, jakési bytí postav, na kterém se realizují. Literární typ však není nijak svazující okolnost, jedná se prakticky o velmi obsáhlou množinu těch nejjobecnějších rysů, to dokazují tím, že i velice rozdílné postavy se specifickými charakteristickými rysy dokáží ve výsledku dojít stejného typu, ačkoliv k němu jdou vlastní cestou. Zásadní je, kam je tyto rysy dovedou, kde skončí a s jakým výsledkem. Na širší rovině se rovněž dá uvažovat o jakémsi trojúhelníku mezi autorem, postavou a čtenářem. Autor postavu píše, ovšem nadržuje ji v šabloně typu, kam míří, vystavuje ji událostem a tvoří ji jednajícím takovým způsobem, aby splnila jeho plán, ale záleží hlavně na čtenáři, jak si postavu sám interpretuje, jak na něj bude působit a do jakého typu si ji sám zařadí. Jedná se tedy o způsob komunikace mezi tvůrcem a čtenářem prostřednictvím autora vlastního vytvoření a na základě této komunikace samozřejmě může vzniknout diskuze, jak má být postava vlastně chápána. A to je přesně ta plodná půda, na které vznikají pomyslné vztahy

mezi čtenáři a postavami. Ženy ve světě *Písně ledu a ohně* jsou hybatelkami vlastního světa, projevují se velmi výrazně a vyvíjejí se a dozrávají. Přestože velmi dynamicky mění zaběhlé řady, přispívají do příběhu, mění názory, přizpůsobují se a učí, stále se drží jakýchsi osudových typů, které jsou jejich součástí již od začátku, a je jim předurčeno jich dostat. Nejsou ženami, které touží po trůnu, libují si v manipulaci, jsou oběťmi, anebo jsou matkami. Ony se snaží zasloužit si trůn, jsou manipulativní nebo ovladatelné ve své podstatě, zasloužily si být matkou a jsou tak přijaté, protože literární typ není vztah postavy k ději, který si autor vymyslel, je to jakási dohoda mezi postavou a ostatními čtenáři, kteří tak postavu přijmou. Protože pokud by postava nenaplnila úlohu svého typu, nemohla by do něj být zařazena, i kdyby si to autor přál sebevíc. Cílem této práce je odhalit dle autorova vykreslení postav a jejich charakteristických rysů určité typy, které do svých postav sám promítl, a které skutečně naplnil jejich skutky.

Je také nutné podotknout, že literárních typů je v Martinově sáze skutečně nespočet. V této práci se výběr zaměřuje na ty opravdu výrazné. Často se také stává, že k jednomu typu patří více postav. To vůbec není na škodu a dává nám apel ke komparaci, vytyčení shodných znaků, a naopak hledání rozdílů. Protože například i typ matky, který se zdá naprosto zřejmý, může mít mnoho interpretací. Musíme také rozlišovat mezi statutem postavy a jejím procesem charakterizace: „*Při analýze postav sledujeme dva rozdílné, a přitom vzájemně podmíněné problémy: Status postavy (kým jsou) a proces charakterizace postav (jakým způsobem jsou zobrazeny, jak se postupně čtenáři v textu vyjevují)*.“⁵⁸ Status totiž pro nás prakticky nic neznamená, žena může mít status královny, ale nemusí se jako královna chovat, to stejné má matka, manipulantka apod. Naopak proces charakterizace je pro nás prakticky svatým, postup vyjevování vytváří výše zmíněný vývoj a postavy formuje. A právě v této rovině se odehrává i typologická hra, a proto si můžeme dovolit říci, že je také postupně se vyjevující a vyvíjející. Status hraje pouze roli ukazatele, případně zadává postavě prostředí a výchozí bod, který ji předurčí k dalším jednání.

Autor se snaží postavy zachytit věrohodně, a proto jim dává skutečné lidské vlastnosti a připodobňuje je reálným osobnostem. Konkrétní jedinec interpretačně přesahuje knihu a stává se ukazatelem obecných vlastností. Je těžké popsat, jaké postavy si autor vybírá,

⁵⁸ Cit. dle: PETERKA, J. *Teorie literatury pro učitele*. Str. 218.

protože škála je široká, vždy se ale jedná o postavy, které jsou věkově schopny obsáhnout několik let děje a zároveň jsou ve věku, kdy se jejich osobnost prudce vyvíjí. Mladé ženy představují sílu a jsou symbolem životní síly. Přímo vybízejí k jednání, nejde o postavy, které by byly zvyklé nečinně přihlížet.

Význam pro pedagogickou praxi tkví v tom, že studenti se nesmí bát prezentovat postavy po svém. Měli by umět najít základní charakterové vlastnosti a podrobit je analýze, která jim potvrdí, či popře možnost typovosti. Nejde o prosté teze ve smyslu „má děti, je to matka“, nutně musí umět vyhledat opěrné body, které jim jejich tušení potvrdí a co více, musí být schopni posoudit, porovnat a odlišit shodné prvky. Následně si také uvědomit skutečnost, že přestože je postava lidská, prakticky vzato „živá“, stále se jedná o konstrukt, který vykazuje mnoho prvků, se kterými se dá následně pracovat. Promlouvají o aktuální situaci literatury, specifikách autora a snadno lze vypořádat i mnoho informací o čtenářích.

Autor se skrývá za fikční svět, ale ženy v jeho díle jsou schopny odkazovat na realitu, protože vlastnosti, jež vzaly za své, se skutečně v našem světě vyskytují. Bravurně fingují reálné vlastnosti, které se ve své čisté podobě mohly a často i uskutečňovaly v historii a v alegorické rovině se odehrávají i dnes. Vždyť témata jako manipulace, touhy, boření stereotypů, symbol matky a další jsou stále živé a budou platné i v budoucnu.

Seznam použitých informačních zdrojů

Primární literatura

- MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Hra o trůny*. Praha: Talpress, 2011. ISBN: 978-80-7197-412-3.
- MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Střet králů*. Praha: Talpress, 2011. ISBN: 978-80-7197-434-5.
- MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Bouře mečů*. Praha: Talpress, 2011. ISBN: 978-80-7197-436-9.
- MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Hostina pro vrány*. Praha: Talpress, 2012. ISBN: 978-80-7197-446-8.
- MARTIN, G. R. R. *Píseň ledu a ohně: Tanec s draky*. Praha: Talpress, 2012. ISBN: 978-80-7197-447-5.
- MARTIN, G. R. R., GARCIA E. a ANTONSSON L. *Svět ledu a ohně*. Praha: Talpress, 2015. ISBN: 978-80-7197-550-2.

Sekundární literatura

- PETERKA, J. *Teorie literatury pro učitele*. 3. vyd. Jíloviště: Mercury Music & Entertainment s. r. o., 2007. ISBN: 978-80-239-9284-7.
- TODOROV, T. *Úvod do fantastické literatury*. Praha: Univerzita Karlova, 2010. ISBN: 978-80-246-1676-6.
- CHARTMAN, S. *Příběh a diskurs: Narativní struktura v literatuře a filmu*. Brno: Host, 2008. ISBN: 978-80-7294-260-2.

Internetové zdroje

- MARTIN, George R. R. Awards and Honors. In: *George R. R. Martin: Website of author George R. R. Martin* [online]. ©2018 [cit. 2018-04-04]. Dostupné z: <http://www.georgermartin.com/about-george/awards-honors/>
- NIEVE, Jon. The Citadel: So Spake Martin - Asshai.com Interview in Barcelona. In: *Westeros: The 'A Song of Ice and Fire' Domain* [online]. 28. 7. 2012 [cit. 2018-04-04]. Dostupné z: http://www.westeros.org/Citadel/SSM/Entry/Asshai.com_Interview_in_Barcelona/